

naš tednik

LETO XXXIII. — Številka 20
Poština plačana v gotovini
Erscheinungsort Klagenfurt

14. maja 1981
Celovec

Cena 5.— šil. (7 din)
P. b. b.
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Papež Janez Pavel II. težko ranjen

Serija atentatov je včeraj dosegla nov strašen višek: Papež Janez Pavel II. je bil na trgu sv. Petra, kjer je pozdravljal tisoče vernikov iz vsega sveta, težko ranjen. Po štiriurni operaciji so zdravniki izjavili, da je zdravstveno stanje papeža zadovoljivo ter, da njegovo življenje ni v nevarnosti.

Pri atentatu na papeža pa sta bili ranjeni prav tako dve ženi, eno so zadele krogle življenjsko nevarno.

Atentator je 23-letni študent, turški državljani, Mehemmed Ali Agca.

Isti je hotel ubiti papeža že l. 1979 ob obisku Turčije.

Predsednik Grilc na sobotni proslavi:

Enakopravnost bomo le dosegli, če bomo enotni in složni!

V soboto zvečer, 9. maja 1981, sta se obe osrednji politični organizaciji koroških Slovencev, NSKS in ZSO, spomnili v celovškem Domu glasbe 36-letnice vojaške zmage nad nacizmom, 26-letnice pod-

Oprostili so se med drugim predsednik avstrijskega državnega zbora Anton Benya, minister za pravosodje Christian Broda, namestnik deželnega glavarja Erwin Frühbauer, predsednik koroškega

ga veličastnega zgodovinskega dejanja danes pregledamo z vso odkritostjo in resnostjo našo trenutno narodno situacijo in naše politično prizadevanje. Koliko smo ostali zvesti idealom OF? koliko smo ostali zvesti zlasti potrebi strnjene enotnosti vseh narodnih sil neglede na njihovo svetovnonazorno gledanje in politično opredeljenost? koliko smo ostali zvesti tovarištvu ne le v lastnih vrstah, ampak tudi do sočloveka, ki drugače misli? koliko je naša frontovska orientacija resnično tako iskrena in široka, da nam sledi lahko sleherni naš zavedni in demokratično usmerjeni človek, da je tudi svetovnonazorno in politično drugače misleči lahko pripravljen, da se združi z nami v akcijski enotnosti in še zlasti tudi demokratične sile sednjega naroda, kakor v času NOB, ko so imeli celo svoj bataljon, povežejo z nami v borbi za našo nacionalno in socialno enakopravnost in s tem za mirno sožitje ter za okrepitev demokracije v naši deželi in državi? Naj v tej zvezi poudarim, da je bila naša borba za uničitev fašizma in našo osvoboditev hkrati tudi borba za osvoboditev vseh podjarmeljenih narodov, torej za osvoboditev republike Avstrije, kateri so kot prvi žrtvi nacizma zavezniške svobodoljubne sile v Moskovski deklaraciji zagotovile njeno vzpostavitev, v kolikor bo sama prispevala k svoji osvoboditvi. Delež njenih današnjih slovenskih

Sodišče izreklo zaplembo SIC-ove knjige:

Dr. Robert Saxer obsojen

V torek je prizivno sodišče v Gradcu obsodilo po dvourni razpravi celovškega profesorja in kandidata KEL dr. Saxerja na denarno kazen, ki so jo izrekli pogojno na tri leta ter na stroške procesov. Poleg tega mora dr. Saxer plačati simbolično kazen v višini 1000 šilingov glavnemu uredniku KZ Stritzlu in bivšemu FPÖ-jevskemu poslancu Scrinziju. Obenem je prizivno sodišče v Gradcu izreklo zaplembo knjige Slovenskega informacijskega centra (SIC) „Stritzl & Scrinzi contra UBW“, ki jo je napisal dr. Saxer ob poročanju Kleine Zeitung o celovski univerzi.

Že celovško sodišče je obsodilo 13 odlomkov iz knjige, oba tožilca pa sta v Celovcu zahtevala zaplembo knjige in predlagala sodišču, da naj dr. Saxerja obsodi na objavo sodbe v treh koroških dnevnikih. To bi stalo dr. Saxerja okoli 190.000 šilingov. Njegov odlični odvetnik dr. Sommer je pred sodiščem upravičeno dejal, da taka obsodba pomeni gospodarski zlom državnega nastavljenca dr. Saxerja, saj se že stroški civilnega postopka bližajo stotisoč šilingom. Na ta argument je odgovoril Stritzlov odvetnik, ki je pred sodiščem na dolgo in široko oznanjal, kako

krščanska je Kleine Zeitung: „Naj pa pobirajo denar Saxerjevi pristaši, saj jih ima menda toliko.“ Res, „krščanska morala“. Prizivni senat se je kljub temu pridružil argumentaciji Saxerjevega odvetnika, tako da Saxerju sedaj vsaj ni treba objaviti obsodbe.

Večjo materialno škodo je utrpel Slovenski informacijski center (SIC), ker je sodišče izreklo zaplembo knjige. Zanimivo je tudi, da sta odvetnika Stritzla in Scrinzija trdovratno odklanjala predlog dr. Saxerja, da bi k obravnavi pritegnili neodvisne izvedence s področja publicistike, jezikoslovja in političnih ved. Ti strokovnjaki bi neodvisno pregledali knjigo in oddali strokovne ocene. Tudi sodišče je predlog zavrnilo in izreklo omenjeno obsodbo, ki je sedaj veljavna.

Čeprav je bila denarna kazen izrečena pogojno na tri leta, so za dr. Saxerja nastali veliki sodnijski stroški okoli 100.000 šilingov. Kdor želi izraziti z dr. Saxerjem solidarnost in kdor se ne strinja s pisanjem koroškega maloformatnega lista, lahko finančno podporo prenakaže na konto 64-74587-0 pri celovski BAWAG („UBW & Medien“).

renom, da „tu ne zadostujejo še tako radikalne besede — govorjenje ali napisane —, čestokrat tudi anahronistične. Po petih letih neučinkovitosti tako imenovanega ‚Zakona o narodnih skupinah‘ in kvarnega vzdušja nacionalne napeposti vendar končno lahko pričakujemo učinkovit pristop k postopnemu reševanju naših pred poldrugim letom v Operativnem koledarju iznešenih vprašanj kot pogoj, da se vzpostavi spet potrebno zaupanje med manjšino in vlado, ki smo ga koroški Slovenci po metodah, kakor je bil sprejet ‚zakon o narodnih skupinah‘, upravičeno zgubili.“

Koroški Slovenci pozdravljajo pogovore tako z deželnimi kakor tudi zveznimi oblastmi, je izjavil govornik in omenil Edvarda Kardeleja, ki je v pogovoru za „profil“ dejal, da je „prastrah le ideološko orožje za prikrivanje politike denacionalizacije in samo ta pa lahko na mejah ustvari nacionalistično ozračje“. V takem ozračju koroški Slovenci tudi ne bodo priznali rezultatov letošnjega ljudskega štetja, je dejal dr. Zwitter ob koncu.

Besede pozdrava so spregovorili Josef Nischelwitzer za KZ-Verband, dr. Karl Sveceny za ÖVP-Kameradschaft, ki je poudaril pomembnost pričevanj v Prušnikovi knjigi „Gamsi na plazu“, in bivši

dobrolski župan Josef Schweinzer, ki je v imenu socialističnih borcev za svobodo spregovoril v obeh deželnih jezikih.

Kulturni spored so oblikovali Mešani pevski zbori „Danica“ iz Šentprimoža v Podjuni (Hanzej Kežar), „Zarja“ iz Železne Kaple (Jožko Wrulich), „Srce“ iz Dobrle vasi (Albin Krajnc) in Koroški partizanski pevski zbor iz Celovca (Branko Čepin) ter dvojni kvartet (Doppelquartett) rudarjev iz Bleiberga (Günter Zavorka), ki je navdušil z narečnimi pesmimi in za zaključek s slovensko „Zabučale gore“. Združeni zbori so prireditev tudi zaključili z avstrijsko državno himno.

Med posameznimi točkami sporeda, ki jih je napovedal tajnik SPZ Franci Sadolšek, je recitatorska skupina SPZ prebrala pesmi slovenskih pesnikov.

Nenapovedano je Koroški partizanski pevski zbor zapel delavsko himno „Internacionalo“, ki pa ni našla, kakor je to navada, aktivnega odziva med obiskovalci, ker je bila zapeta ob napačnem času in na napačnem kraju. S tem je KPPZ samovoljno nastopil proti dogovorjenemu programu med NSKS in ZSO. To nikakor ni bilo v smislu akcijske enotnosti koroških Slovencev, najmanj pa je koristilo resnemu reševanju problemov delavcev.

Predsednik NSKS dr. Matevž Grilc — nadaljevati moramo „internacionalizacijo“ našega vprašanja.

pisa ADP in 40. obletnice ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda.

Prireditve se je udeležila tudi vrsta častnih gostov. Tako je osrednji tajnik NSKS Jože Wakounig pozdravil v imenu prirediteljev celovškega župana Leopolda Gugenbergerja, deželnega poslanca Floriana Werniga kot zastopnika namestnika deželnega glavarja Stefana Knafla, predsednika RK SZDL Slovenije Mitjo Ribičiča s soprogo, Toneta Fajfarja, ustanovnega člana OF, v kateri je zastopal krščanske socialiste, predsednika odbora za mednarodne odnose pri skupščini SRS Bojana Lubeja, predsednika komisije za manjšinska vprašanja pri SZDL Danila Türka, Mirana Lenarčiča, podpredsednika ZZB Slovenije, konzula Alfonza Naberžnika s soprogo kot predstavnik konzulata SFRJ v Celovcu.

deželnega zbora Josef Guttenbrunner in jugoslovanski generalni konzul Milan Šamec.

Predsednik NSKS dr. Matevž Grilc je v svojem nagovoru posebno poudaril sodelovanje ideološko različno usmerjenih sil v OF. Enotnost in sloga sta tudi nujna današnjih dni, je med drugim dejal predsednik Grilc (Grilčev govor objavljamo na 5. strani).

Predsednik ZSO dr. Franci Zwitter se je uvodoma spomnil vseh treh obletnic, poudaril zgodovinsko vlogo NOB v boju proti nacizmu in omenil visoki krvni davek, ki so ga morali plačati koroški Slovenci v boju za osvoboditev, o čemer pričajo tudi grobovi „na 44 pokopališčih širom naše zemlje pri Zilji, v Rožu in v Podjuni“.

„Zgodovinskih dogodkov se spominjamo zato,“ je dejal govornik, „da se iz njih učimo. Zato v luči te-

državljanov v tem prispevku je bil vsekakor tako pomemben, da se ob končnem priznanju tega prispevka s strani avstrijske vlade razburjajo lahko samo tisti, ki jim ni za samostojnost naše države.“ Potem, ko je poudaril izredno važnost najtesnejše povezanosti s te-

Pomen slovenskega jezika

Slovenščina ima večji pomen, kot pa se nam na prvi pogled zdi. Posebno še, če smo zapadli vplivu sovražne propagande. V čem je ta pomen?

Slovenščina je, prvič, izhodišče v svet slovanskih jezikov. Kar pogledamo, koliko jih je: hrvaško, srbsko, makedonsko, bolgarsko, češko, slovaško, poljsko, belorusko, ukrajinsko, rusko. In še dva manjša, vendar zgodovinsko jezikovno zelo zanimiva jezika: sorbski (lužiško srbski) v Vzh. Nemčiji ter kašubski na Poljskem.

Okrog 200 milijonov je ljudi, ki govorijo slovanske jezike, in sicer od Trsta pa do Vladivostoka, kot so rekli slovanski izobraženci v času narodnega prebujanja. Zgodilo pa se je, da je takrat nekaj naših izobražencev zapadlo tej slovanski veličini in so hoteli slovenstvo poslovaniti, da bo postalo „veliko“. Eden takih in sicer med najbolj vnetimi, je bil tudi Matija Majar Ziljski, ki je potem umrl v Pragi.

Toda Slovencem se ni treba poslovaniti, ker je tudi sam slovenski jezik veliko bogastvo. Zdi se, da je med vsemi slovanskimi jeziki še najbolj zanimiv. V tem pa je, drugič, njegov znanstveni in kulturni pomen.

Slovenščina kaže namreč v svoji zgradbi, predvsem z živo dvojino, prastaro, to je predzgodovinsko korenino, s katero sega daleč v indoevropsko davnino. Za umevanje razvoja indoevropske praomike je pravzaprav nepogrešljiva. Prava zakladnica starožitnosti.

Seveda pa tega pod vplivom tuje slabšalne propagande naši izobraženci niso povsem doumeli in so slovensko besedišče vedno primerjali z nemškim, z latinskim in v mnogih primerih „čistili“ naš jezik besed, ki so bile skupne z onimi v teh jezikih, češ da smo jih pač mi (ker da smo majhni, ubogi in revni) bili prevzeli od kulturno močnejših sosedov. Pozabili so, da je slovenski jezik starjši od jezika na-

ših sosedov in da je od njih bilo vzetega veliko manj, kot si lahko predstavljajo, še zlasti pa ne izrazov kmečke prakulture, ki se kaže prav pri Slovencih že od vseh časov izredno močna.

Primerjajmo samo slovensko besedišče v madžarščini, ki ga je ta jezik, t. j. skupno z opravili in predmeti slovenske kulture, sprejel v Panoniji od tamkajšnjih slovenskih prebivalcev (ki pa so se priselili iz Karantanije), pa lahko vidimo presenetljivo visoko raven kmečke slovenske kulture v 10. stoletju! Zakaj tedaj so namreč v Panoniji Madžari prevladali.

Neupoštevanje te prazgodovinske korenine in vrednot kmečke prakulture še vedno hromi slovenske raziskave, pa tudi zavest slovenskih ljudi, v prevladujoči meri, tudi izobraženstva. Tako da se nasproti sosedom ne čutijo niti enakovrednih, kaj šele, da bi pomislili, da je naša slovenska kultura starejša, ne le za stoletja, ampak mogoče celo za kako tisočletje.

Seveda se moramo vprašati tudi o tem, kakšen je značaj naroda, ki je iz te pradavnine ohranil svojo izvirnost, medtem ko so drugi narodi kot Goti, Langobardi, Ostri, Franki, Bavarci... izginili, se zlili v danes „velike“ narode Nemce, Francoze, Angleže, Italijane, Špance...

Slovenci pa smo ostali zmeraj, kar smo že od začetka bili. In tudi to je veličina. Narod, ki izpričuje svojo prisotnost skozi stoletja in jo je ohranil v današnji čas. Drugi pa so morali šele nastajati. Dejstva, ki se jih naš slovenski vsakdanji človek premalo zaveda, ker ga o tem ni nihče prav poučil. Ravno narobe, že stoletje smo izpostavljeni cankarjanskemu jamranju, dasi Cankar ni bil strokovnjak, ampak umetnik, ki ga spodbuja fantazija in ni vezan na stvarnost in resnico.

Stara, vpeljana gledanja pa se težko spreminjajo in se jim navadno trdovratno nasprotuje. V tem

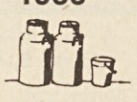
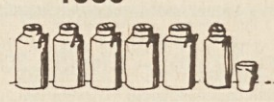
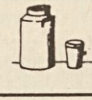
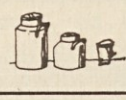
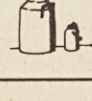

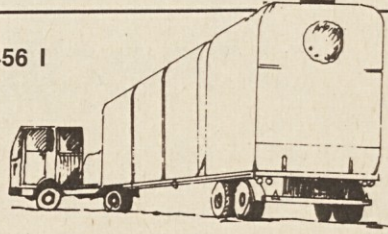
MIHA ZABLATNIK:

4. del

Kmet v stiski

PRESEŽKI ZNIŽUJEJO CENE IN NETIJO KONKURENČNI BOJ KMETOV
ZA DELEŽE NA TRŽIŠČU:

KOLIKO LITROV MLEKA MORA DATI POSAMEZNI KMET ZA...

	1956	1980
1000 kg gnojila	235 l 	634 l
100 kg sojevega zdroba	136 l 	184 l
100 l dizla (Diesel)	120 l 	250 l
1 traktor	23.684 l 	54.456 l

pogledu nismo mnogo na boljšem, kot pa je bilo takrat, ko je Galileo Galilei predložil svoje dognanje, da se svet vrti okrog sonca in ne narobe. Saj so vendarle videli „na lastne oči“, kako sonce vzhaja in zahaja?!

Nekaj podobnega se, kot se zdi, dogaja s Slovenci tudi danes. Še vedno je naša miselnost ujeta med poenostavljene pojme o slovanstvu, germanstvu in romanstvu, ki so zgolj jezikovni. Sicer pa v resnici vsak od njih vsebuje številne nasprotujoče si kulture in narodnosti ter rase. In vendarle so svoj čas govorili celo o „slovanski“ krvi!!

Slovencem so s takšnimi poenostavljenimi pojmi napravili ogromno škodo. Tujci oz. sosedje so namreč zadeli na prazgodovinsko korenino slovenskega naroda in njegove kulture, česar sami niso

imeli. In ker se sami pri sebi na kaj takega niso mogli sklicevati, so to častitljivo kulturno prakorenino s prav preprostim postopkom utajili tudi pri Slovencih. Korenino, ki bi lahko bila temelj ponosa in slovenske samozavesti! Namesto, da bi pravilno pisali o Slovencih, ko je šlo za Karantanijo že okrog leta 600, so pisali o „Alpskih Slovanih“ in s tem izničili slovensko izoblikovano narodnost za tisti čas. Pa smo bili na njihovi ravni, kot nekakšen rod iz slovanske neizoblikovane gmote, brez omike in brez prave kulture.

Tako pišejo o nas še danes. In kdo bi pričakoval, od njih so ta izraz in z njim povezano trditve prevzeli tudi sami slovenski pisatelji ter jo prav tako ponavljajo, češ da naš jezik v karantanskih časih še ni bil

izoblikovan, torej tudi narodnosti ni bilo in smo se Slovenci stvorili šele kasneje.

Kdaj pa, ne vejo povedati. Tudi tega ne, da prav dvojina v slovenskem jeziku kaže na prakorenino, kakršne v drugih jezikih ni. Zato tudi ni mogla šele potem nastati. — Ne da bi upoštevali, da strokovnjaki v takih primerih pišejo tudi pod pritiskom, npr. nemško liberalnega tabora, ki je bil na vladi v monarhiji in je odločal o službenih mestih na univerzi in v institutih ali pa režima šestojanuarske diktature v prevojni Jugoslaviji, ki je imel namen ustvariti en jugoslovanski narod. Vsako pozitivno pisanje o slovenskem narodu je imelo v takšnih razmerah negativne posledice za samega pisca.

Iz povedanega lahko povzemo, kakšna zapletena ozadja se pogosto skrivajo za navidez tako nedolžnimi oznakami, kot je tista o „Alpskih Slovanih“, in kako globoko in daljnosežne posledice lahko imajo.

V primeru pravih vrednotenih slovenske kulture in jezika, so te krive oznake učinkovale naravnost porazno. Ob stiku z drugimi jeziki in kulturami so slovenski ljudje množično podlegli, najhujše na Koroškem in v Trstu, zakaj pod vplivom slovenskih izobražencev, pesnikov in pisateljev, ki so tudi nasledili „znanstvenim“ protislovenskim trditvam, so videli v lastnem nekaj manjvrednega v primeri s tujim svetom. In so zato to manjvredno toliko laže opustili. Še danes se to dogaja. Večinoma verujemo pod vplivom propagande še v manjvrednost kmečkega porekla, čeprav gre za prakulturo, kot smo prej omenili. In čeprav se danes najvišja kulturna javnost ozira k tistem naravnemu kmečkemu, letemu naravnemu kmečkemu, letemu in preprostem, kar tako hitro izginja. K „rustikalnemu“, kot pravijo.

Slovence čaka torej življenjska naloga. Ali bomo prišli do pravih pojmovanj o lastnem poreklu in kulturi ali pa se bo proces asimilacije nadaljeval in bomo podlegli „višjim“ kulturam. In to se lahko zgodi hitreje, kot si lahko predstavljamo. Bomo znali naše množice pravilno poučiti in se kot sodoben narod prebiti v prihodnost, v moderno dobo?

TEDNIKOV KOMENTAR

Zakaj je Saxer na zatožni klopi?

BORUT SOMMEREGGER

TEDNIKOV KOMENTAR

Kot vsak drug poklic, ima tudi časnikarski svoje črne ovce. Ker je pač časnikar v središču javne pozornosti, črne ovce izstopajo še bolj in s tem spravljajo v slabi glas še ostale kolege. Tu ne mislimo na tiste reporterje, ki se skrivajo za omare v dnevni sobah politikov in potem objavljajo „senzacionalne“ vesti iz njihovega družinskega življenja. To so holivoodski reporterji za filmsko platno. Mislimo na tiste gospode, ki v uredniških sobah za pisalnim strojem uničujejo dobri glas poštenih oseb; nekateri objavljajo intervjuje, ki jih ni bilo. Novo stopnjo nesramnosti smo doživeli šele pred kratkim, ko je glasilo koroške FPÖ objavilo lažni citat iz Našega tednika, ki nikdar ni izšel. Taki načini potegavščine so seveda sad neizkušnih časnikarčkov, ki posnemajo

svoje „mojstre“. Njihovi mojstri svoje delo opravljajo veliko bolj oprezno, neopazno; zato pa veliko bolj učinkovito njim tudi vsi vedno spet nasedamo.

Kaj lahko tisk zagreši, nam je še dobro v spominu ob gonji proti Filipu Waraschu. Takrat je celovški profesor Robert Saxer še z distance spremljal koroške Slovence, sam pa je v uvodu k svoji knjigi „Der Fall Warasch in den Kärntner Tageszeitungen“, ki je izšla leta 1977, zapisal, da se je zgrozil ob tem, kar so časopisi napisali in kar je bilo resnično. Svoje izsledke je z znanstveno natančnostjo zbral, časopisi pa so prešli k drugim točkam „dnevnega reda“, ko je proces dokazal nedolžnost Waraschevo. Posamezni časnikarji so v privatnih razgovorih priznali, da je dokumentacija, ki jo je

Robert Saxer poklonil „vsem Korošcem, ki jih muči poročanje treh vodilnih koroških dnevnikov o narodnostnem vprašanju“, povzročila neprespane noči nekaterim glavnim urednikom, njihova slaba vest pa se ni oglasila.

Dokaz je Saxerjeva 2. knjiga „Stritzl & Scrinzi contra UBW“, ki je pred tremi leti izšla v Slovenskem informacijskem centru (SIC). Dr. Saxer v knjigi opisuje način pisanja glavnega urednika Kleine Zeitung in nagajenca FPÖ ter bivšega poslanca FPÖ Scrinzija o celovški univerzi. Dele knjige sta Stritzl in Scrinzi tožila. Teh po predpisih tiskovnega zakona ne moremo objaviti. Vendar tudi tisti deli knjige, ki jih nista tožila, govorijo dovolj jasno besedo. Da nihče ne bo napačno prevajal (mislimo na „uradne“ prevajalce dežele, ki spremljajo slovenski tisk), citata navajamo v nemškem originalu:

● Kako informira Kleine Zeitung? Saxer: „Die Redaktion... gibt sich keine Mühe, den Leser ausreichend zu informieren, damit er sich ein selbständiges Urteil bilden kann.“ Kako se je informiral Stritzl, preden je napisal glosso? Saxer: „Stritzl hat-

● te die Glosse offensichtlichen zu einem Zeitpunkt geschrieben, als er überhaupt nichts wußte.“

Naštevaje odlomkov iz knjige bi lahko poljubno nadaljevali. Oba se nam zdita dovolj jasna. Naj le dodamo, da še ni tako dolgo od tega, ko so Stritzlu podelili časnikarsko nagrado FPÖ. So že vedeli, zakaj.

Med časnikarji se bodo vedno spet porajale črne ovce, ki včasih niti ne zlonamerno škodujejo družbi. Kratkoterminalno iz malomarnosti, ker pišejo o stvareh, o katerih nimajo dosti pojma. Med nje sodi neki Ströhm, ki iz beograjskega tiskovnega centra na Miloševi razčlenjuje manjšinsko politiko na Koroškem in deli dobre nauke, ki jih ne potrebujemo. „Pozno spoznanje“ je imenoval Ströhm svoj članek. Tudi mi upamo, da bo nekatere časnikarje razsvetlilo spoznanje. Zato pa so nam vsem taki ljudje, kot je dr. Saxer, tako potrebni; najmanj, kar jim lahko vračamo, je solidarnost. S svojo znanstveno-kritično metodologijo spremljajo časopise in zbuja zavest pri nekaterih časnikarjih, če že drugih, ki jim je čas odklenkal, ne bo srečalo „spoznanje“.

Koroški Slovenci od osvoboditve do Avstrijske državne pogodbe:

»... zahtevamo od vsakega učenca, da se nauči oba jezika!«

V petek, 15. maja, bo poteklo 26 let od podpisa Avstrijske državne pogodbe. Danes zato objavljamo v skrajšani obliki predavanje, ki ga je imel salzburški univerzitetni docent dr. Hanns Haas aprila letos na 3. seminarju za zgodovinarje srednjih šol v Celovcu. Ta seminar prireja vsako leto Deželni šolski svet za Koroško in nemškoslovenski koordinacijski odbor krške škofije. Dr. Haas je v tem predavanju zelo kritično ocenil politični razvoj na Koroškem v desetletju od osvoboditve izpod nacističnega jarma pa do podpisa ADP.

Koroške politične sile so bile leta 1945 pred težavnim problemom, da ustvarijo spravo med dvema narodnostma, ki ju je nacizem ožigosal z večnim sovražtvom. Koroški nemški nacionalci so hoteli s pomočjo nacističnega nasilja od leta 1938 naprej rešiti koroško narodno vprašanje z uničenjem Slovencev. Pretežno krajevni predstavniki nacističnega sistema so hoteli napraviti iz Koroške „nemško deželo“. Nikdar poprej slovenska narodna skupnost še ni bila v tolikšni nevarnosti, da jo uničijo.

Avstrijski demokrati in antifašisti nemškega jezika so na Koroškem precej pripomogli k odporu proti nacizmu. O „preganjanju in odporu“ za Koroško doslej sicer še ni zadosti znanstvenih raziskav, vendar je znano, da je Koroška prispevala nemajhen delež k osvoboditvi Avstrije. Pretežna večina koroškega prebivalstva pa je, kakor tudi prebivalstvo Avstrije, potrpežljivo prenašala Hitlerjevo vladno „do bridkega konca“. Demokratično življenje se je zbudilo šele po vojaški osvoboditvi.

Veliki deli koroških Slovencev pa so se uprli političnemu nasilju, ki se je razgalilo predvsem v zatiranju tujih narodnosti. Nikjer drugod v nekdanjem nemškem rajhu se odpor ni razmahnil tako močno. Na območju, ki je imelo številčno močan in dobro opremljen ter razvejan nacistični organizacijski aparat, so razvili koroški Slovenci odpor, ki je vezal znatne nasprotnikove vojaške sile.

Politično izhodišče proti koncu vojne ni bilo neugodno za nemško-slovensko spravo, ker je nacizem postavil slovenske partizane in avstrijske borce za svobodo na isto raven. Še januarja 1945 so usmrtili Korošce obeh narodnosti zaradi njihovega skupnega boja proti Hitlerju.

Takratno glasilo „Schänder der Heimat“, ki je hujskalo ljudi v boj do zadnjega — izhajalo je kot priloga nacistične brošure „Die Heimat ruft“ — je obračunalo z obojimi, ki je zapisalo, „da so komunizem, anarhizem, Titove bande in boj za tako imenovano ‚svobodno Avstrijo‘ eno in isto.“ Ko je bil potem vojaški konec blizu, je nacistično vodstvo koj kmalu znalo razlikovati med demokratičnimi Avstriji in Jugoslavo in je predalo 7. maja 1945 odboru demokratičnih strank vladne posle z izrecnim naročilom, naj mu bo vodilo stari bojni klic „Kärnten frei und ungeteilt“ (Koroška svobodna in nedeljena).

Kontinuitete med nacističnim sistemom in demokratično Koroško ta svojevrstna predaja oblasti ni mogla povzročiti, nezadnje zaradi tega, ker so pozneje Britanci novo vladno od-

stavili. Politično pa se to ne zdi neproblematično, da državna oblast na Koroškem „preide brez preloma iz rok zastopnikov nacističnega režima v roke nove deželne vlade“ (Kromer), medtem ko so koroške partizane preganjali do zadnjega. Odpor proti Hitlerju torej na Koroškem — v nasprotju z drugimi pokrajinami — kljub objektivno enakim interesom in občasnemu sodelovanju odporiških sil ni privedel k nastanku političnega reda, ki bi ga obe koroški narodnosti skupno ustvarili in zagovarjali. Skorajda zakonita predaja oblasti je vsebovala nevarnost, da se nadaljuje nacionalni frontni položaj preko demokratičnega prevrata.

Dvotirnost demokratičnega političnega življenja se je izrazila najprej do 21. maja 1945 v obstoju dveh, med seboj ločenih oblastnih območij, enega pod angleško zasedbo, drugega pod jugoslovansko. Do leta 1949 je obstajal na slovenskem oz. jezikovno mešanem ozemlju poleg uradne avstrijske, ki se je utrjevala počasi in z britansko pomočjo, še privatna slovenska pokrajinska oblast v tako imenovanih „Pokrajinskih odborih Osvobodilne fronte za slovensko Koroško“. Koroška je torej bila, čeprav ne državnopravno, politično deljena. Koroške vojne pogodbe niso torej merodajno določale samo jugoslovanske ozemeljske zahteve, ampak tudi dejstvo, da sta nastala dva demokratična sistema.

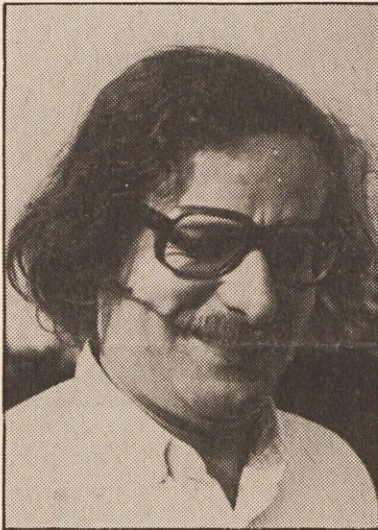
Avstrija nikakor ni osporavala ob koncu vojne legitimnosti slovenskega odpora. Dokazano je, da sta se Koroška in Avstrija vedno spet sklicevali na slovenski partizanski boj. Znano je, da so v Moskovski izjavi od 1. novembra 1943 zahtevali od Avstrije odpor proti Hitlerju; ob dokončni ureditvi bi predvsem upoštevali to, koliko je Avstrija sama prispevala k svoji osvoboditvi. V tem smislu je torej koroški partizanski boj služil v okviru uradne avstrijske državne propagande kot bistven dokaz avstrijskega odpora.

Slovensko osvobodilno gibanje sploh ni zanikavalo, da je njegov boj proti Hitlerju tudi boj za novo Avstrijo.

„S tem, da so se koroški Slovenci organizirali v OF in se borili proti nacističnemu imperalizmu,“ je zapisala OF po vojni, „so se hkrati tudi že borili za svobodo in neodvisnost Avstrije in to v času, ko avstrijski narod še sploh ni mislil na to, da bi se upal iti v borbo za svojo neodvisnost“. Nadaljnji cilj OF je bila priključitev južne Koroške k Jugoslaviji. Pričo izkušenj v drugi svetovni vojni se je zdelo, da je dolgoročno zagotovljen obstoj slovenske narodne skupnosti samo tako. Naloga demo-

kratične Koroške je torej bila, da protifašistične tradicije Slovencev ne izrablja samo politično, ampak da jo uskladi politično in na Koroškem z novo Avstrijo. Ni zadostovalo, da so samo priznali velike zasluge, ki si jih je pridobil slovenski del prebivalstva v boju proti nacistični vladi“. (Koroški deželni odbor/Kärntner Landesaussschuß).

Zato je torej sklenil Koroški deželni odbor junija 1945 obširen program o poravnavi škode slovenskim izseljencem ter slovenskim prosvetnim in gospodarskim ustanovam; dodatno je še hotel odpraviti posledice naseljavanja rajhovcev na jugovzhodnem Koroškem in je tudi ustno in pisмено zajamčil uporabo slovenščine na koroških uradih. 3. oktobra 1945 je odredil „novo ureditev dvojezične šole na južnem Koroškem“ (Neuordnung der zweisprachigen Volksschule im südlichen Gebiet Kärntens); pouk v obeh

Dr. Hanns Haas: „Nikjer drugod v nekdanjem nemškem rajhu se odpor ni razmahnil tako močno.“

deželnih jezikov naj bi bil na natančno določenem ozemlju obvezen za vse osnovnošole.

V novi šoli, ki je nadomestila tedanjo utrakvistično šolo, so v prvih treh šolskih stopnjah načelno uporabljali materinščino, v nekaterih predmetih pa delno tudi nemščino. V četrti šolski stopnji je postal učni jezik nemški, slovenščino so poučevali samo še kot učni predmet. Zastopniki obeh velikih strank so videli v tej šolski ureditvi dokončno in zadovoljivo rešitev jezikovnih vprašanj, in sicer preko šolskega področja. Socialistični dnevnik Die Neue Zeit je zapisal leta 1946, „da ne bi bilo konca prepričanju, če ne bi bili kratkoma sklenili, da se mora na tem območju učiti vsak otrok obeh jezikov. Tako mora v nekaj letih znati vsak človek na tem območju oba jezika in vsakdo se lahko prosto odloči, kateremu narodu hoče pripadati“.

Med sejo deželnega zbora, 28. januarja 1947, ko je bila koroška delegacija pod vodstvom deželnega glavarja Wedeniga pri pogajanjih za Avstrijsko državno pogodbo (ADP) v Londonu, je izjavil ÖVP-jevski namestnik deželnega glavarja Ferlitsch: „Po švicarskem vzoru smo na določenem ozemlju v vseh občinah, tudi tam, kjer prebiva samo majhen delček prebivalstva s slovensko materinščino, uvedli dvojezični šolski sistem in mi ne vprašamo otroka, ali nemško ali slo-

vensko, ampak zahtevamo od vsakega učenca, da se nauči oba jezika. Prepričanja smo, da je to v korist narodoma, ki prebivata v tej deželi.“

Še leta 1949 sta SPÖ in ÖVP skupno zagovarjali šolsko uredbo proti napadom (Verband der Unabhängigen). Kmalu po letu 1950 pa se je distancirala ÖVP od šolske uredbe in se je postavila na čelo političnemu gibanju, ki je leta 1958 uničilo obvezno dvojezično šolo.

S šolsko uredbo je hotela koroška deželna vlada dokazati, da „na Koroškem ni nobenega vprašanja, ki se tiče slovenske manjšine, ki ga ob obojestranski dobri volji ne bi mogli pametno rešiti znotraj deželnih mej.“ Slovincem naklonjena ureditev šolskega vprašanja pa je bila v okviru koroške deželne politike bolj izjema kakor pravilo.

Ponovnemu poslabšanju odnosov med obema koroškima narodnostma je bila kriva politična dogma deželne vlade, da „na Koroškem ne bo več nobenih težav“ v trenutku, „ko se bo postavila slovenska manjšina na tla dejstev“. Kajti dejstvo, da se je deželna vlada branila sodelovati s Slovenci, ki so takrat zahtevali priključitev k Jugoslaviji, je navsezadnje zaprlo pot integraciji Slovencev v politične strukture Avstrije.

Slovenska OF vsekakor je iskala stika z avstrijskimi demokrati. V svojem programu od 27. junija 1945 je zahtevala delež v javnem življenju dežele, ki bi ustrezal njenemu političnemu pomenu kot antifašistični sili, tako med drugim zastopstvo v civilni upravi in v javnih telesih dežele, torej v deželnem odboru, v komisiji za poravnavo škode in v deželnem kmečkem vodstvu. Šolska uredba iz leta 1945 je bila nenazadnje pozitiven rezultat takega sodelovanja v deželnih uradih, v tem primeru sodelovanja Joška Tischlerja kot člana deželne vlade.

Od volitve v avstrijski državni zbor oktobra 1945 naprej pa so bili koroški Slovenci izključeni pri političnem odločanju v deželi. Kajti Britanci so priznali OF za slovensko Koroško kot politično zastopstvo Slovencev, niso pa je pripustili k volitvam, ker se ni postavila povsem na avstrijska stališča. Zavrnilo so tudi zahtevo OF iz decembra 1945, da bi kooptirali kakega Slovenca v deželno vladno.

Kot nadomestek za Slovence, izključene iz političnega življenja, je skušala deželna vlada ustanoviti z Zvezo avstrijskih Slovencev (ZSA, Bund österreichischer Slowenen, BÖS), avstrijsko usmerjeno slovensko organizacijo in slovensko zastopstvo, ki bi ustrezalo njenim namenom. Takrat so celo izdelali zakonski osnutek, ki je dovoljeval ZAS/BÖS nekakšno posvetovalno pravico v deželnih zadevah. Ta osnutek je pravno-teoretsko zanimiv zaradi nekaterih določil, ki so urejevala pripadnost slovenski narodni skupnosti. Kajti v nasprotju z Zakonom o narodnih skupnostih iz leta 1976 naj takrat ne bi obveljala subjektivna izpoved. Slovenskemu narodu po osnutku „prištevajo vse tiste osebe, katerih materinščina je slovenščina“. Da pa bi „neoporečno ugotovili število Slovencev, bo komisija sestavljena iz dveh Slovencev Zveze avstrijskih Slovencev (tako! op. prev.) zapisala vse prebivalce s slovensko materinščino“. Šele potem naj bi vsak posameznik imel pravico, da izstopi iz narodne skupnosti. Kakor ni bila težava pripadnost

narodni skupnosti, tudi ni bila težavna določitev slovenskega naseljenega območja. Dejavnost ZAS/BÖS se torej razširja „na vsa tista območja, kjer Slovenci prebivajo“.

ZAS/BÖS naj bi delovala „v interesu dežele“, njeni funkcije naj bi bili plačani kakor deželni uradniki (§ 40). Na svojih „zborovanjih, sejah in javnih predstavah“ se ZAS/BÖS ni smela baviti z vprašanji vsakdanje politike, ker je politika „zadeva strank“. „Na utemeljeno zahtevo Zveze avstrijskih Slovencev (tako!) naj vlada ukrepa proti vsakršnemu zunanjemu umešavanju v notranje zadeve Slovencev ali gmotnim podporam z namenom, da se izneveri del slovenskega ljudstva.“

Koroške stranke so torej očitno načrtovale poluradno, nepolitično manjšinsko organizacijo, docela ločeno od slovenskega naroda v Jugoslaviji. V mednarodnem manjšinskem pravu je to nekaj edinstvenega. Narodno zavedni Slovenci nikakor niso mogli sprejeti ZAS/BÖS, ne da bi se odpovedali lastnemu političnemu profilu in družbenemu samoodločanju. Demokratična Koroška je z ZAS/BÖS v bistvu nespremenjeno oživila načrte o kulturni avtonomiji, ki so propadli že leta 1930.

Ta načrt sploh ni razumel nemško-slovenske sprave, ki je bila zdaj, ko so se Slovenci po odporu proti Hitlerju politično zbudili, mogoča samo na osnovi politične enakopravnosti, ne pa kot posvetovalna pravica usmerjene manjšinske organizacije.

Ni se torej čuditi, če se ZAS/BÖS kot samostojna manjšinska organizacija ni mogla uveljaviti, čeprav je dala SPÖ na razpolago ves svoj krajevni strankin aparat, da bi ustanovili krajevne odbore.

Nekaj mesecev po propadu te akcije je SPÖ umaknila svoj strankin aparat iz delovanja ZAS/BÖS. Ravno tako kakor ZAS/BÖS je bila obsojena na neuspeh tudi Zveza domovini zvestih južnih Korošcev (Bund heimattreuer Südkärntner, BHS), ki jo je hotela ustanoviti ÖVP kot alternativno manjšinsko organizacijo.

Po vojni sta torej bili očitno dve poti k rešitvi manjšinskega vprašanja: Pot sporazumevanja z narodno skupnostjo na podlagi skupnega protifašističnega prepričanja si je uradna Koroška zaprla, ker je izločila jugoslovansko usmerjeno OF. Druga pot, skušati delati politiko s silami, brezpogojno zvestimi Korošci, pa je ustvarila zavezništvo s tistimi političnimi silami, ki so že od nekdanje bile na „nemški strani“. Koroška politika do Slovencev sicer ni ustvarila novega slovenskega zastopstva, pač pa je povzročila ponovno oživetje nemškega nacionalizma.

Denacifikacija na Koroškem, kjer je bilo zelo veliko hudo obremenjenih nacistov, je bila močno zamotana. Temu so se še pridružile posledice manjšinske politike, ki ni mogla biti izbirčna pri iskanju „domovini zvestih“ strankarskih pristašev. Konfrontacijska politika do Slovencev je privedla do obnove in ponovne utrditve protimanjšinskih predsodkov, ki vse do danes preprečujejo rešitev slovenskega vprašanja. Dokončno se je obnovilo nacionalno-politično vzdušje iz predvojnega časa leta 1948, ko so proglasili 10. oktober za deželni praznik, potem ko je deželni glavar Piesch ugibal še 14. februarja 1947 o tem, „da 10. oktobra ne

(Dalje na 6. strani)

PRIREDITVE

VIGREDNI KONCERT

Prireditelj: Mešani pevski zbor Podjuna-Pliberk, moški pevski zbor „Kralj Matjaž“ iz Libuž ter pevsko-instrumentalna skupina Žvabek.
Kraj: dvorana Schwarzl v Pliberku
Čas: sobota, 16. 5. 1981, ob 20.30

PETJE IN PLES POD MLAJEM NA STAREM TRGU V CELOVCU

Prireditelj: Kulturni urad mesta Celovec
Kraj: Stari trg v Celovcu
Čas: sobota, 16. maja 1981, od 19. do 20. ure
V okviru tega bosta nastopila mešani pevski zbor „Danica“ in „Trio Korotan“ s pevci iz Šentvida v Podjuni

V soboto, 16. maja, ob 20. uri bo v farni cerkvi v Žabnicah (Kanalska dolina) gostovalo Stalno slovensko gledališče iz Trsta z dramo

„PROCES“

delo slovenskega dramatika Ivana Mraka.

Krščanska kulturna zveza v Celovcu sporoča, da bo celovski radio oddajal III. del Družinskega petja na Radišah v tork, 19. 5. 1981, ob 19.30.

Slovensko planinsko društvo v Celovcu vabi člane in prijatelje društva na

SREČANJE SLOVENSkih ZAMEJSKIH PLANINCEV

v nedeljo, 17. maja 1981, s pričetkom ob 12. uri pri Štjenkovi koči na Trstelju.

Organizator tega srečanja je planinsko društvo Nova Gorica.

Peljali se bomo z omnibusom. Odhod ob 7.30 uri iz Celovca. (Glavni kolodvor)

Koncert v Cankarjem domu v Ljubljani

Gostuje MPZ SPD „Rož“ iz Šentjakoba v Rožu, 19. 5. 1981, ob 20. uri

Koncert „SKUPNO ZAPOJMO“

Prireditelj: Kolpingwerk Celovec
Kraj: Kolpingov dom (poleg Marijanišča)
Čas: sobota, 23. 5. 1981, ob 20. uri
Dvojezično prijateljsko srečanje oblikujejo: Kolpingchor iz Celovca — vodi Jože Ropitz, moški zbor SPD „Kočna“ iz Sveč — vodi dr. Anton Feinig in kot gostje iz Štajerske „Trodstub'n Gsong Kumberg“ — vodi Sepp Spanner.

9. KULTURNI TEDEN V GLOBASNICI

v nedeljo, 24. 5. 1981, ob 14.30 uri igra „KJE JE MEJA“

Nastopajo: igralci domačega društva

v torek, 26. 5. 1981, ob 20.30 uri „POSVET KULTURNIH DRUŠTEV“

v četrtek, 28. 5. 1981, ob 20.30 uri „SREČANJE MEŠANIH PEVSKIH ZBOROV IZ PODJUNE“

ob priliki 25-letnice mešanega pevskega zbor „PECA“ iz Globasnice

v soboto, 30. 5. 1981, ob 14. uri „OTROŠKI POPOLDAN“

v ljudski šoli v Globasnici

v nedeljo, 31. 5. 1981, ob 14.30 uri „VASCIT PR ZILE“

Ziljska svatba v pesmi, besedi, plesu in glasbi.

Nastopajo: mešani pevski zbor „Rož“ iz Šentjakoba v Rožu pod vodstvom Lajka Milisavljeviča in folklorna skupina „FRANCE MAROLT“ iz Ljubljane.

Razen otroškega popoldneva bodo vse prireditve pri ŠOŠTARJU v Globasnici.

Za čas kulturnega tedna razstavlja svoja dela Hema Hudl.

KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA IN SPD „Rož“ iz Šentjakoba v Rožu vabita na

FOLKLORNI VEČER

ki bo v soboto, 30. maja 1981, ob 20. uri v Farni dvorani v Šentjakobu v Rožu.

Nastopa: Svetovno znana Akademsko folklorna skupina France Marolt iz Ljubljane. Izvajajo ples iz Primorske, Rezije, Koroške in Jugoslavije.

»Kje je meja«
v Celovcu

EMA HUDL (Marjana Križ), Janja Smrečnik (njena hčerka Polona), Luka Hudl (njen mož Matija), Karl Perč (uradni Zveriga), Franci Zajc in Mirko Smrečnik (Blaž Kraž).
Foto: T. Dolinšek

Pretekli petek so v celovškem Marijanišču ponovili igralci Slovenskega kulturnega društva iz Globasnice kmečko veseloigro s petjem, „Kje je meja“ (Josip Ogrinec, Marijan Belina), katere prvi prikaz je navdušil že pred meseci domače kulturnike v Globasnici. Medtem ko so Globašani nekaj let uživali kulturo bolj pasivno, se pravi, da so predvsem organizirali gostovanja, so si v zadnjem času zavihali rokave in s predsednikom Luko Hudlom prijeli sami aktivno za delo.

Igra „Kje je meja“, je bila zelo zahtevna za globaške igralce, saj si ne morejo privoščiti nobenih „šibkih točk“ v besedilu in morajo na odru tudi spet in spet pokazati, da so tudi pevci. Brez šepetalca so Globašani podali tako besedilo kot tudi pesmi (ob spremljavi harmonikarja) tako dobro, da so mladi poslušalci-dijaki Marijanišča sledili dogajanju na odru tako, kot še nikoli.

O vsebini igre zaradi gostovanja, ki se še obetajo, ne bi nič napisali, igra pa je tako prisrčna in tudi sodobna, da si jo bo moral ogledati sleherni kulturnik in tudi politik.

„Slovenec vsak prisega rad, da bratu je Slovincu brat, saj zanj popil, čeprav mu to smrdi, bi tudi strup, ki trta ga rodi. Prav vse za brata bi storil: zastoj na parah ga kropil in golorok, če treba bi biló, se lotil kač bi z bratovo roko!“

Simpatičen Korošec, 24/175, z dobro službo, želi spoznati precej čedno dekle z resnimi pogledi na prihodnost, staro do 22 let. Zaželena je slika. Ponudbe pošljite na upravo Našega tednika pod šifro „Rož — Podjuna — Zila“.

Prodaj gradbeni prostor v Ziljski dolini. Lep, miren kraj. Ponudbe pošljite na upravo Našega tednika.

Prodaj novo, visoko pritlično hišo, takoj vseljiva. V bližini imate vse: vlak, avtobus, otroški vrtec, šola itd.

Ponudbe pošljite na naslov:

Pestotnik Srečko
Preserje — vaška pot 5
YU-61235 RADOMLJE

Samo pesem „Zverige“, ki jo objavljamo, prikazuje aktualni pristop igre, čeprav jo imenujeta avtorja „kmečko veseloigro“:

Srečanje Polone in Kraža na meji med Križevino in Kraževino.

„In ta ljubezen brez meja pri vseh Slovencih je domá, gojijo jo podolgem in počez, povsod cveti in raste do nebes. Zato Slovenci, kjer so že, si radi skačejo v lase: prepri in kreg, opravljanje skrivaj, je pač pri njih folklorni običaj!...“

Obiščite

Werner
Bergovo
galerijo
v Pliberku

Odprta bo od 17. 5. od 31. 10. 1981 vsak dan od 10. do 12. in od 16. do 18. ure.
Obisk galerije je po dogovoru možen tudi izven navedenega časa.

Prijava za obisk dvojezičnega otroškega vrca v letu 1981/82

sprejme vodstvo otroškega vrta „Naš otrok“ v Celovcu, 10.-Oktober-Straße 25, tel. 82 8 94 še do 29. maja 1981, od ponedeljka do petka med 8. in 17. uro.
Treba je, da starši otroka osebno predstavijo.

ROŽ-PODJUNA-ZILJA

Šentjakob v Rožu

Letos pozimi je število misterioznih požarov zbudilo zasanjane vasi v občini Šentjakob v Rožu iz zimskega spanja. Poročali so o teh požarih tudi v Našem tedniku, ob ponovnem obisku na kraju samem se je medtem že marsikaj spremenilo. Povsod so bili in so še marljivi ljudje, ki skušajo še pred košnjo in žetvijo pripraviti nove strehe za novo letino. NT je bolj obširno poročal o požaru pri Knezu, ker so bili veliko prenziko zavarovani in so občutili nesrečo zategadelj najbolj od vseh prizadetih. Pri Knezovih pa so nam pretekli teden pripovedovali: „Pred nekaj dnevi je prišel nekdo k nam in pravil, da je o tem požaru bral v Našem tedniku in nam ponudil mlado kravo v dar. Najprej nismo hoteli prav verjeti, pa smo mu rekli, da kravi še kaj za pod zob nimamo, saj nam je vse zgorelo.“

To sta slišala tudi oba sinova (8 in 12 let jima je) in se kar na svojo roko podala na vas prosit za seno za kravo. „Pri Tomažu in Krajevcu sta ga toliko dobila, da ga bo še preveč za kravo, ki so nam jo pripeljali potem zares. In sicer z Brnce! Zdaj pa je spet življenje pri hiši.“ Krava je bila že na paši in je zelo pridna.

Darovalcem z Brnce, ki hočejo ostati neimenovani, se v imenu Knezovih in tudi v svojem imenu prav iskreno zahvaljujemo za izraz solidarnosti, ki mu ni para.

Radiše

V sredo, 29. aprila, smo spremili na Božjo njivo, Kometarjevo mater Nežo Pisjak, roj. Ogris, na pokopališče Radiše. Zahrbna bolezen na jetrih ji je pretrgala nit življenja, stara 68 let. Rajna je izhajala iz verske in zavedne Kopajnikove družine v Tucah. Pravijo, da se je najbolje ženiti pred pragom, tako se je tudi zgodilo s Kometarjevo mamo. Rajna je imela 9 otrok, štirje so umrli še v otroški dobi, eden izmed njih je bil star že petnajst let. Leta 1960 ji je umrl mož v najlepši moški dobi in je morala z dedorastlimi otroki trdo prijeti za delo.

Tako bomo rajno ohranili v trajnem spominu.

Vogrče

Smrt ni vedno grozeča, strah vzbujajoča, ampak je včasih zaželena, da trpečega odreši vsega trpljenja. Vsaj tako je bilo pri Breznikovemu očetu, Martinu Kreutzu. Celih 10 let ga je bolezen imela priklenjenega v postelji. Vse do zadnjega leta ni imel bolečin, zadnje leto pa so postajale bolečine vedno hujše, da si je večkrat zaželel smrti. Sedaj je prišla ponj, ko je bil star že 87 let in je bil najstarejši moški v Vogrčah.

Rajni Martin je bil odličen pevec-tenorist in je prepeval v cerkvenem in moškem prosvetnem zboru. Ni le pel pri obeh zborih, ampak je tudi iz srca pel, kar je bilo v njem: „Ljubezen do Boga in do svojega naroda.“

Rajni Breznik je bil v sorodu z rajnim sveškim župnikom Martinom Skorjancem. Želel si je in predstavljal, da ga bo pokopal njegov dragi Tine, pa je ta odšel pred njim v večnost.

Breznikov oče je bil z vso dušo kmet. Kmetija sedaj čaka, da jo bo naslednik oživel in ji z mlado gospodinjo, ki bo nujno potrebna, posvetil tako ljubezen kot jo je imel rajni oče.

Materinske
proslave

Globalnica. Slovensko kulturno društvo v Globasnici je pripravilo v nedeljo popoldne materinsko proslavo. Na sporedu so bile pevsko-instrumentalne točke, ki jih je naštudiral neumorni pevovodja Janez Petjak. Vmes je zaplesala folklorna skupina pod vodstvom Marice Vavče.

Radiše. Tudi na Radišah je Slovensko prosvetno društvo „Radiše“ pripravilo lepo popoldne za mamice. Učiteljica Marija Woschitz in Leni Lampichler ml. sta skrbno pripravile ne samo s šoloobveznimi, temveč tudi s predšolskimi otroki kulturni spored. Zelo lepo število domačinov se je zbralo in nastopajoče nagradilo z aplavzom. Na vsak način lep kulturni šopek, ki so ga poklonili otroci svojim mamicam.

Sele. Lepo število ljudi se je zbralo na materinski dan v farni dvorani v Selah, da bi si ogledali in prisluhnili temu, kar so pripravili otroci. Najprej je otroški zbor zapel mamicam dve pesmi. Nato so zapele tri „družinske“ skupine in sicer: Germana, Anita in Hanes Jug, Andrej, Milan, Ahim in Damijan Oraže ter Werner, Lidija in Eduard Oraže. Temu je sledila igrca „Sirota Jerica“. Spored je zaključil otroški zbor z živahno pesmijo „Ko si srečen“.

Po prireditvi je društvo povabilo vse navzoče mame na kavo in majhen prigrizek.

Vogrče. Sadove vsega učenja in vaj smo uživali na materinski dan. Pesmi so zaplavale tako prijetno, resne in šaljive, spremljane z našimi muzikanti, harmoniko in kitaro, da so navdušile polno dvorano gledalcev. Dve deklamaciji dveh Marij sta izražali hvaležnost materam, dečka pa šalo. Postavila sta se posebej harmonikar Martin in mlada plesalka Silvija, ki odkriva talent. Kar je posebno lepo: tudi moški zbor je zapel pozdrav slavljenkam in še nekaj narodnih pesmi, da nas je presenetil in bi ga želeli večkrat slišati. Otroški in moški zbor je pripravil šolski ravnatelj Jožko Koncejla.

Prijetna in zelo razgibana je bila pravljíčna igra: „Ali je kaj trden most“.

Proslava v Vogrčah naj bo majhen prispevek v skupnem prizadevanju, da ohranjamo narodno tradicijo, kulturo, materino besedo in vse lepo in dobro.

ČESTITAMO

Te dni praznuje svoj 52. rojstni dan gospa Marija Jenič z Letine pri Šmihelu.

Prav tako na Letini pri Šmihelu slavi v teh dneh gospod Jože Blažej svoj 48. rojstni dan. Slavljenčema želimo mnogo zdravja in sreče!

Mirku in Emi Oraže se je rodil sin, ki ga bosta krstila na ime Peter. Staršem čestitamo.

Filijevi družini na Trebinju pri Šentilju se je rodil 15. otrok. Iskreno čestitamo.

Štefki in Bertiju Kap iz Dvora pri Šmihelu se je rodila hčerka. Mladim staršem čestitamo.

»Kar si ustvarimo sami, je naše«

Vsako leto se koroški Slovenci spominjamo v aprilskih in majskih dneh tako dogodkov, ki so našemu narodu zadali globoke rane, ki še do danes niso docela zacelile, kakor tudi dogodkov, ki so nas navdajali z upanjem v lepšo, brezskrbnejšo bodočnost. Spominjamo se tistih temnih dni, ko je Hitlerjeva strahovlada z nemško vojsko uničevala naše ljudstvo, ko so koroški Slovenci trpeli doma, v taboriščih, v krvavi vojni; spominjamo pa se tudi tistih, ki so kazali v navidez brezizglednem položaju pogum in daljnovidnost, ki so kljub temu zaupali v pravico in svobodo, ki so se zavedali, da narod, ki zatira druge, nima bodočnosti. Takrat, aprila l. 1941, pred 40 leti, so se zbrali v Ljubljani ljudje, ki so si zastavili cilj osvoboditve slovenskega naroda izpod velenemškega jarma, ljudje različnih svetovnih nazorov, katerim je bila skupna le narodnost in kateri so vedeli, da bo uspešna borba proti premoči okupatorja le v enotnosti vseh tistih, ki ljubijo narod in svobodo in, ki so pripravljeni za ta cilj žrtvovati tudi najdražje, življenje. To gibanje je množično zaživelo med slovenskim ljudstvom in se najmočneje odražalo v oboroženi partizanski vojski proti zatiralcem naših ljudi. Po letih hudega boja, v katerem je mnogo Slovencev izgubilo življenje, pa je prišlo končno maja 1945 do kapitulacije Hitlerjeve Nemčije in ves svet je spet svobodno zadihal.

Naš slovenski narod je sicer majhen, vendar je veliko doprinesel k osvoboditvi tudi naše domovine Avstrije. Vedno spet je treba poudariti, da so se avstrijski politiki pri pogajanjih za Avstrijsko državno pogodbo mnogo sklicevali na aktivno borbo koroških Slovencev proti okupatorju, kajti bil je to edini oboroženi odpor na avstrijskem ozemlju. Sad vsestranskega boja koroških Slovencev pa je brez dvoma tudi 7. člen ADP, ki je bila podpisana 15. maja 1955 in ki vsebuje temeljne pravice naše narodne skupnosti.

Le v slogi je moč

Vseh teh dogodkov se danes spominjamo. Spomin pa ne bi imel dosti smisla, če se ne bi iz te naše zgodovine tudi učili, učili danes in tudi za bodočnost. Glavni izsledki, dragi rojaki, pa je in mora biti za nas dejstvo, da so se Slovenci in da se bomo uspešno borili za naše cilje le v slogi in enotnosti.

Naš program, naše hotenje je jasno: enakopravnost naše narodne skupnosti, njen obstoj in uspešni razvoj. Zavedati pa se moramo

vsi, poudarjam, vsi, da bomo ta cilj dosegli le, če bomo nastopali enotno in složno, če bomo vsaj med seboj iskali tisto, kar nas druži, in ne poudarjali tega, kar nas razdvaja. To velja tudi za interpretacijo zgodovine, kajti, kdor se skrega o preteklosti, ta izgubi bodočnost. Vsi moramo vedeti, da tisti, ki ne želijo našega uspešnega razvoja, skušajo trositi sovraštvo med nas same, in na žalost moram ugotoviti, da ne vedno brez uspeha. Takega razvoja pa se moramo varovati v zavesti, da v današnji pluralistični družbi sicer vsak lahko ima lastno gledanje na družbeni in ideološki razvoj, da pa taka različna gledanja ne smejo biti pri nobenem ovira za enotno borbo za naše življenjske pravice; varovati se moramo takega razvoja, ker služi le našim nasprotnikom in resno ogroža interese slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Premalo nas je, dragi rojaki, da bi se lahko poživljali na sicer stari, a še vedno aktualni pogovor: „Le v slogi je moč!“

Zaupajmo v lastno moč

Kljub maloštevilnosti naše narodne skupnosti pa moramo zaupati, kar nas prav tako uči zgodovina imenovanih dogodkov, v lastno moč, kajti najuspešnejše je še vendar lastno trdo delo, je borba naroda samega. Kar si ustvarimo namreč sami, nam nihče ne more vzeti, to je naše. Kar smo v preteklih letih ustvarili na kulturnem in gospodarskem področju, na področju otroškega varstva itd., ni malo in to delo dviga v nas samozavest in zaupanje v boljšo bodočnost. Naša mladina in z njo slovenski koroški narod izriva občutek manjvrednosti in v njej raste ponos na prednike, na jezik in narod. Zato strnimo vse sile v enotno fronto in nadaljujmo z optimizmom začeto delo v že potrjeni zavesti, da smo tudi sami zmožni mnogo ustvariti za obstoj in razvoj našega naroda. Pri tem pa moramo vedeti, da je potrebno, da samostojno odločamo o naši usodi. Vsakemu, ki misli, da nam mora soliti pamet, moramo jasno odgovoriti, da smo mi tisti, ki sami najbolje vemo, kaj je za slovensko narodno skupnost na Koroškem dobro in kaj slabo, četudi smo seveda za prijateljski nasvet vedno hvaležni.

Enotnost, zaupanje in lastno moč in lastne sile ter samostojnost morajo ostati osnovne vrednote našega življenja, vrednote, katerih perspektivnost jasno dokazuje tudi najnovejša zgodovina slovenskega naroda.

ADP ni izpolnjena

Dragi rojaki, 26 let je minilo od podpisa ADP iz leta 1955. Ta mednarodna pogodba je prinesla Avstriji šele dokončno svobodo in na podlagi le-te je vstala spet v predvojnih mejah, vendar je morala sprejeti različne obveznosti, med njimi tudi do v državi živečih koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov. Urvavičeno smo pričakovali koroški Slovenci, da bo Avstrija nemudoma izpolnila obveznosti iz 7. člena ADP, vendar smo se zmotili. Namesto zaščite naše narodne skupnosti se je naš pravni dejanski položaj iz leta v leto slabšal. Protimanjšinska politika avstrijske vlade je dosegla višek v sedmojuljski zakonodaji iz l. 1976 in v ugotavljanju manjšine 14. novembra istega leta. Zato ponovno izpovedujemo, da odklanjamo Zakon o narodnih skupnostih iz l. 1976 in ga tudi nikoli ne bomo sprejeli, kajti gre za določila, ki pospešujejo germanizacijo našega ljudstva. Prav tako moram pibiti, da določila člena 7 ADP niso uresničena in da nam Avstrija izpolniti še vedno dolguje. To so naša nespremenjena stališča in nespremenjena je tudi naša zahteva po popolni uresničitvi določil člena 7 ADP, zahteva, ki je nikoli in tako dolgo ne bomo nehali ponavljati, dokler ne bomo živeli v dejanski enakopravnosti.

Odkar smo decembra 1979 predložili Zvezni vladi Operativni koledar, vedno spet slišimo obljube in lepe besede, češ da obstoja dobra volja, da vlada namerava realizirati vsaj nekatere zahteve iz OK.

Dragi rojaki, če smo česa siti, potem lepih besed, za nas pa mo-

rejo in morajo šteti samo dejanja. Zgubili smo namreč zaupanje do vlade, vsaj smo se desetletja pogajali brez vidnih uspehov. Previdno zato ocenjujmo trditve o izboljšanju političnega ozračja, politične klime na Koroškem. Vprašajmo se, če ni nastala na eni strani zaradi našega zmernega zadržanja, kljub negativni politiki do koroških Slovencev, in na drugi strani zaradi tega, ker so nemškonalacionalni krogi dosegli pravzaprav vse, kar so želeli. Če je „zboljšano“ politično ozračje tako, potem je gnilo, potem je to le pokopališki mir. Če pa je atmosfera dejansko boljša, potem se vprašam, zakaj tako zvezne kot deželne oblasti ne realizirajo vsaj delno naših zahtev iz OK. O pravilnosti takih trditev bomo mi prepričani šele tedaj, če bodo pogovori na deželni in državni ravni v naslednjih tednih prinesli konkretne rezultate, razgovori, ki jih mi na vsak način pozdravljamo, in kot večni optimisti pričakujemo, da bodo prinesli vsaj delne uspehe. Rahlo, a vendar že nekoliko glasneje pa opozarjamo odgovorne, da smo koroški Slovenci po naravi potrpežljivi, vendar nekje se tudi to končuje.

S tem sem pravzaprav odgovoril že na vprašanje sosvetov, ki jih mi načelno ne odklanjamo. Pogovori o vstopu v sosvete pa bodo možni šele, če bo vlada izpolnila zahteve OK tako, da bomo mi koroški Slovenci lahko govorili o situaciji zaupanja do oblasti.

Dobri odnosi z matičnim narodom

Ob tej naši osrednji priveditvi pa je potrebno poudariti tudi nujnost

dobrih odnosov koroških Slovencev z matičnim narodom, kajti le najtesnejše sodelovanje na vseh področjih omogoča vsestranski razvoj slovenske manjšine v Avstriji. Mislim, da lahko ugotovim, da je to sodelovanje dobro, odkrito in koristno in brez bistvenih problemov. Zboljšali pa so se v zadnjih letih tudi bilateralni odnosi med Avstrijo in Jugoslavijo in koroški Slovenci upamo, da bo tako dobro medsebojno razmerje sosedov doprineslo tudi k lažjemu reševanju naših problemov, četudi se do danes situacija manjšine še ni izboljšala. **Želimo in smo prepričani, da bodo bilateralni odnosi za manjšino pozitivni le takrat, če bomo odigrali koroški Slovenci pozitivno in aktivno vlogo, če bomo imeli v njih svoje mesto, ker le takrat bo manjšina lahko pravi most, ki res povezuje.**

Dragi rojaki, Oktobrski tabor lanskega leta je dokazal, da imamo predvsem med nemškogovorečo mladino v Avstriji mnogo prijateljev, in zato je nujno potrebno, da vedno spet nagovarjamo in razširjamo krog takih pripadnikov večinskega naroda, ki se zavedajo, da so pravice manjšin demokratične pravice in da tisti, ki zanikajo pravico obstoja narodnih manjšin, ogrožajo tudi mir in demokracijo.

Prav tako bomo morali koroški Slovenci nadaljevati „internacionalizacijo“ našega vprašanja; mednarodna javnost mora biti informirana o pogojih našega narodnega življenja, o vsakodnevni diskriminaciji in o permanentni kršitvi mednarodne pogodbe. Doseči moramo, da bodo mednarodni forumi tudi v bodoče opozarjali avstrijsko vlado na nerešena vprašanja, na kršitev človekovih pravic v tem delu Evrope.

Predno končam, dragi prijatelji, čutim dolžnost, da se spomnim jutrišnjega dne, da se spomnim naših mater, tistih, ki odigravajo v družini še vedno najvažnejšo vlogo pri vzgoji otrok, da, tudi narodnostni vzgoji. V veliki meri je odvisno od „materinega jezika“ v pravem pomenu besede, kam se obrne otrok, ki je v življenju dosti trden, da kljubuje germanizacijskemu pritisku. Zahvalimo se zato vsem našim slovenskim materam, ki so nas učile ljubezni do materinega jezika in zvestobe do naroda.

Dvojni kvartet rudarjev iz Bleiberga je zapel tudi slovensko „Zabučale gore“

MI ZA VAS

PIŠE MIHA ZABLATNIK

KLUB SLOVENSkih OBČINSKIH ODBORNIKOV KEL KOROŠKA ENOTNA LISTA

KMETJE! POZOR PRI UPORABI STRUPOV ZA UNIČEVANJE PLEVELA IN ŠKODLJIVCEV! (nasveti Kmečke zavarovalnice)

Nakup in zaloga:

Sredstva za zaščito rastlin (Pflanzenschutzmittel) kupujte oz. imejte v zalogi samo v originalnih zabojih. Prepovedano je pretočiti strupe v odprte posode. Na trgu je v ponudbo mnogo produktov. Kupujte take, ki so čim manj strupeni. Vse strupe za uničevanje plevela ali škodljivcev hranite ločeno od živil in krme. Varujte jih pred dostopom otrok.

Ukrepi pred škropljenjem ali trošenjem:

Točno preberite navodila. Uporaba premočne koncentracije ni dovoljena. Za pripravo sredstva za škropljenje uporabljajte tako posodo, ki vam ne služi tudi za krmljenje. Mešajte strupe z vodo na prostem. Nik-

dar v stanovanjskih prostorih, v hlevu ali skednju. Pazite, da veter ne piha hlapov v smer, kjer imate živino oz. krmo. Stroji za škropljenje se s časom uporabijo. Zato jih pred vsako uporabo pregledajte.

Ukrepi pri škropljenju:

Pri škropljenju ali trošenju je treba nostiti posebno zaščitno obleko, obutev, rokavice, varovalno kapo, zaščitna očala. Posebno je treba paziti na dihala, priporoča se zaščitna maska. Pri močnem vetru je škropljenje prepovedano, ker obstoja velika nevarnost zastrupitve. V času škropljenja (od pripravljanja do čiščenja) je prepovedano: jesti, piti in kaditi! Preden jemo ali kadimo se je treba sleči in temeljito umiti.

Če se zamašijo brizgalke ali sита, jih na noben način ne smemo izpihati z usti; uporabiti je treba primerno iglo ali ščetko!

Ukrepi po škropljenju:

Osebe, ki imajo dalj časa opravka s sredstvi za zaščito rastlin, morajo iti redno na zdravniško preiskavo. Če vam je po škropljenju slabo, vas glava boli ali ste omotični, pokličite takoj zdravnika in mu že po telefonu povejte, katero sredstvo ste uporabljali. Občutljivost telesa se namreč lahko stopnjuje s ponovnim kontaktom strupa, čeprav tega v začetku ne opazimo. Posledica so lahko dolgoročna oškodovanja.

Bodoči razvoj:

Razvoj tehnike za škropljenje še ni zaključen. Nikdar pa tehnika ne bo odstranila vseh nevarnosti. Nasprotno. Pričakovati je, da se bodo predpisi za uporabnike še poostri. Riziko bo nosil vedno kmet-uporabnik. Morda je bolj pametno razmišljati v smer biološkega kmetovanja, to se pravi, kako na naraven način onemogočiti plevel in škodljivce in ne samo s strupi, s katerimi se dolgoročno tudi sami zastrupljamo.

KOORDINACIJSKI ODBOR ZA LETOVANJE OTROK NA MORJE

Viktringer Ring 26
g. Vinko Kušej
tel. 0 42 22-72 5 65

Gasometergasse 10
ga. Milka Kokot
tel. 0 42 22-32 5 50

Spoštovani starši!

Vljudno Vam sporočamo, da bo letovanje otrok na morje v SAVUDRIJI letos v 2 izmenah:

1. izmena: od 6. 8. do 20. 8. 1981
2. izmena: od 20. 8. do 3. 9. 1981

Koordinacijski odbor nudi:

Prostore za bivanje, 5 obrokov hrane dnevno, za vsakih 10 otrok enega vzgojitelja, zdravstveno oskrbo in v primeru potrebe prevoz bolnega otroka v bolnico; prevoz v Savudrijo in nazaj. Cena za 14-dnevno bivanje znaša šil. 1400.—; prevozni stroški šil. 400.—.

Prijavnice dobite pri zgoraj omenjenih naslovih. Zadnji rok prijave je za 1. izmeno (6. 8.—20. 8.) do 30. junija, za 2. izmeno (20. 8.—3. 9.) do 15. julija. Koordinacijski odbor nudi vse potrebne informacije za koriščenje podpore za letovanje s strani zavarovalnic.

RAZGLAS

V zvezi z letovanjem otrok na morje išče koordinacijski odbor vzgojitelje. Interesenti naj se javijo pisмено na enega od zgoraj omenjenih naslovov do 25. junija 1981.

Pogoji za sprejem: dopolnjeno 18. leto, izkušnje v vodenju skupin (prednost imajo učitelj[ce] oz. študentj[ke] pedagoške smeri).

„...zahtevamo od vsakega učenca, ...“

(Nadaljevanje s 3. strani)

bi obhajali več kot deželnega praznika, da tako ne bi vedno znova odpirali starih ran pri tistih Slovencih, ki so takrat glasovali za Jugoslavijo.“

Enotnosti dežele vsekakor ni rešila konfrontacijska politika. Pogajanja za ADP so dokaz, da sta Avstrija in Koroška vedno priznali dvojezičnost dežele in neprenehno dokazovali demokratično zrelost nove Avstrije z uvedbo dvojezičnega šolstva na natančno določenem ozemlju Koroške. Deželne enotnosti ni rešila ponovna oživetev manjšini sovražnih tradicij, temveč edinele dejstvo, da so mogli koroški politiki dokazati svojo protifašistično miselnost. Velik vtis je tako zapustil deželni glavar Wendenig pri pogajanjih za ADP leta 1948, ko je mogel zavrniti neupravičene jugoslovanske napade proti svoji osebi, da je menda nemški šovinist, z odpustnico iz kaceta Dachau; ta odpustnica je potem med delegati romala od roke do roke kot dokaz za politično integriteto koroške demokracije.

Po določenih varstvenih pogodb, ki so jih skovali po prvi svetovni vojni za celo vrsto evropskih manjšin, so bile manjšinske pravice izrecno odvisne od številčne moči narodnih skupnosti. Tako so tudi koroški Slovenci mogli zahtevati po

senžermenski pogodbi svoje pravice samo tam, kjer je bilo njihovo število zadosti močno. Po takratnih nazorih je morala narodna skupnost doseči vsaj 25 odstotkov, da je mogla zahtevati svoje pravice.

Ko so zavezniki začeli leta 1949 z razpravo o členu 7, jim je bil na razpolago sovjetski osnutek, v katerem so izrecno govorili o „slovenskih in hrvaških manjšinah na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem“ in zahtevali jezik manjšine kot dodatni uradni jezik in jezik na topografskih napisih v „upravnih in sodnih okrajih s slovenskim ali hrvaškim ali mešanim prebivalstvom“.

Zahodne sile v začetku niso bile povsem zadovoljne s tem osnutkom. Hotele so predložiti dodatek, po katerem naj bi Slovenci in Hrvati dobili manjšinske pravice le, če bi dosegli v upravnih in sodnih okrajih „precejšen delež“ prebivalstva. Pri nadaljnjih pogajanjih pa so zahodni zavezniki opustili zahtevo po tem omejitvenem določilu in so sprejeli sovjetski osnutek. **Ta razvoj je velikega pomena za oceno ADP. Saj dokazuje, da so zavezniki po vestni oceni celotne snovi zavestno opustili dotedanja manjšinska določila in določili, da manjšini ni treba šele dokazati svojega obstoja, če hoče doseči pravice, zapisane v členu 7.**

Novost na tržišču

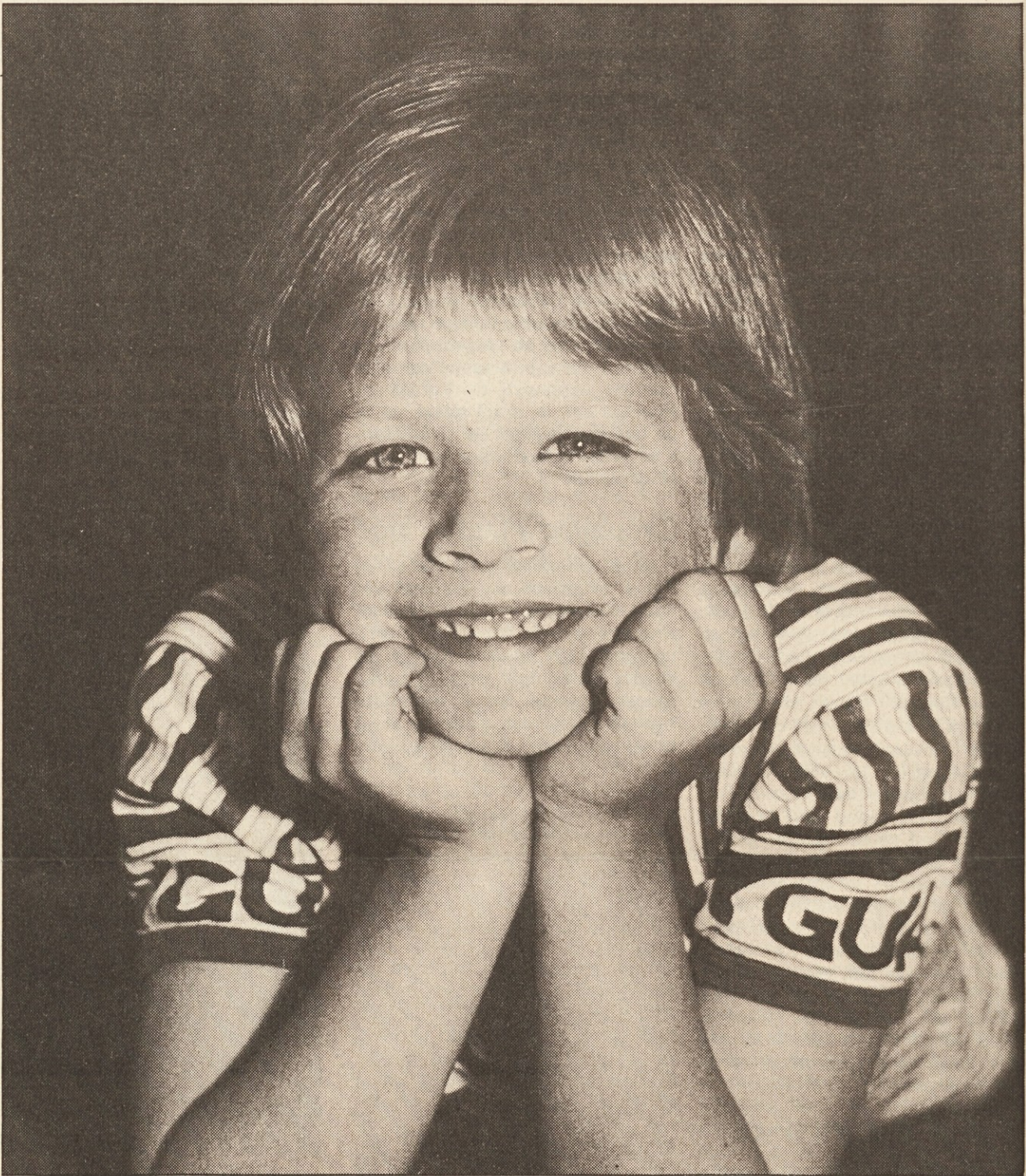
Enoročne mešalne baterije za umivalnike, pršne kadi, kopalne kadi in bideje, za pomivalna korita v sistemu tlačne oskrbe s toplo vodo.

- ENOSTAVNOST
- VARČNOST
- VZDRŽLJIVOST

ARMAL

Mariborska livarna Maribor
62000 Maribor
Kejžarjeva II

Ne zamudite roka pri prijavi- vah za dvojezični pouk!

*Tudi jaz bi rad govoril dva jezika – starši, ne pozabite name pri prijavi-
vah!*

Valentin Polanšek

Križ s križi

112.

Družil se je z mladci istoletniki, koliko jih je bilo še iz ljudskošolske dobe pri roki. Vsak je močno izlezal iz otroških oblik, ali pa se je delal sila odraslega, ki si upa tudi kaditi in hoditi z dekleti v kino. Rolfija ni bilo več. Vpoklican, so dejali. Dijak pa si je mislil: Kam jo je le popihal? Njemu lahko vse prisodiš...

Pri Petelnovih se je poredko zglašal. Klavir ga je privlačeval z vedno novo zagnanostjo. A žal ni bilo dosti prilike za vaje. Tuje vojaščine je bilo tod okoli. Dekleti sta radi ovinkovali krog častnikov.

Poleti so že zgradili na več straneh ob robu trga bunkerje iz decimeter debelih brun s strelnimi linami. Landvahovci in policisti so stražili, podnevi po dva ali trije, ponoči pa po več, policisti pa s strojnimi. Kaj vse so vtaknili v to kategorijo uniformirancev bivše okorele SA-jevce in druge motorne, tehnične in rjave formacije, ostanke le, kajti glavni-na sposobnih moških je bila itak pri vojaki. Lesni trogovec in žagar pa sta nosila celo letalsko unifor-

mo, spadala sta k opazovalni enoti, ki je imela vrh Obirja postojanko. Je imela do poletja. Ko so jih partizani dvakrat nažgali na Počuljskem sedlu, so postojanko ukinili. Nekdanjo planinsko kočjo pa so partizani zažgali. Zdaj so se norčevali, da imata Luka in Solčavar kar v trgu letalsko opazovalnico.

Dijak je obiskal vedno redno tudi krajevnega župnika. Astmatičen harmonij je še vedno stal v stari čitalnici. Tudi na njem je poskušal še kaj zaigrati. Ni šlo dobro. Samovoljna večglasnost je kvarila slehernega Schuberta in Mozarta, Clementija in Kuhla.

Na župniku je opazal, da bi potrti mož rad več kaj zaupljivega spregovoril. Mladec je vedel, da je izpostavljen stalnim represalijam gestape. Hišne preiskave v vsakem mogočem in nemogočem dnevnem ali nočnem času.

Tudi pri županu je bil tik pred koncem leta 1944. Možakar je bil silno spremenjen. Potr in vase zazrt. Bila sta z ženo brez otrok. Pa je gospa vendarle pričarala od nekdaj čaja in tri kekse. O pticah je govorila. Tašče so mi najljubše! je kazala skozi kuhinjsko okno na dvorišče ob ptičnici.

S koncem leta sem odstavljen! je potožil župan Drechsler ob slovesu.

Pa je zašušljalo med simpatizerji v trgu: Menda bodo trg zasedli, tako kot so naredili v Solčavi pred tedni. Na vsem lepem so tukaj.

Dijaku je to novico prinesel Beno, prvoletnik. Imel je v trgu sorodstvo, pri katerem se je vedno kaj dogajalo in ki je imelo še vedno kaj jesti. Beno

se je v tej smeri tudi izkazal dijaku. Tri s kumino posute bosnjake mu je stisnil. Po mlademu sodjaku je tudi izvedel, da ima stric mizar kar večkrat opravka z „onimi“. Tako je dala beseda besedo in Beno mu je tudi zaupal, da se on večkrat poda s Petrom v Prisoje, kjer njegova mati nekako oskrbuje izpraznjeno Vojčevo domačijo, odkar so domačine odgnali Nemci.

— Majda za teboj sprašuje, je dejal tako ob strani. Namerno. Vedel je, da je bila gorska lepota kdaj dijakova prijateljica že v ljudskošolskih letih doma. Tako je čez tri dni prinesel Beno pismo. Majda je pisala, naj se odloči in pride v gozd. Šola da ima še po osvoboditvi čas. Sedaj gre za vsakega narodnjaka. Ne očita mu, da je izdajalec, kar nekateri tržani trdijo. Omenila je druge, bolj ugledne ljudi, da so naprej po šolah. Dokler jih ne vpokličejo. Zavist je in dvoreznost, kajti tvoji domači preveč pomagajo partizanom. Zavist pa je še vedno ista, kot nekdanj, bajtarski otroci ne smejo študirati.

Beno je menil, naj odpiše.

Dijak je obljubil.

Pisal pa je le dolgo pismo Charlotti v mešanici angleških in slovenskih izrazov s svojimi besedami, ki so bile sestavljene po skrivnostni abecedi, katero je Charlotta poznala. Rotil je ljubljeno, naj mu jasno pove, kaj je prav. On da čuti, da je res treba ubogati glas vesti in iti se boriti na stran tistih, ki se tolčejo za pravično slovensko stvar.

(Dalje prihodnjič)

od petka, 15. maja 1981

do četrтка, 21. maja 1981

AVSTRIJA

TV

LJUBLJANA

1

PETEK, 15. maja: 9.00 Poročila — 9.05 Am, dam, des — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Prvenstvo v skakanju čez plot — 12.20 Klub seniorjev (pon.) — 13.00 Poročila — 17.00 Am, dam, des — 17.30 Medvedi so pripravljani — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Pan-optikum — 18.25 ORF danes — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Stari — 21.15 Modna revija — 21.20 Panorama — 22.10 Šport — 22.20 Nočni studio — 23.30 Turnir plesalcev v Gradcu — 0.25 Poročila

SOBOTA, 16. maja: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Sen o novem človeku — 11.30 Nočni studio (pon.) — 12.30 Zaigraj z nami — 13.00 Poročila — 15.35 Vesel konec — 17.00 Od otrok za otroke — 17.30 Morski ropari na obali — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Dvakrat sedem — 18.25 Heinz Conrads — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Šport — 20.15 Stavim, da... — 22.00 Šport — 22.20 Otvoritev dunajskih tednov — 23.10 Pomlad Wiener Festwochen — 23.10 Pomlad jazz-a na Dunaju — 0.10 Poročila

NEDELJA, 17. maja: 11.00 Ura tiska — 12.00 Socialna osiguranost — 14.15 Oče ni poročen — 16.45 Pinokijo — 17.10 Z Odisejem na poti — 17.40 Za lahko noč — 17.45 Klub seniorjev — 18.25 ORF danes — 18.30 Narodna glasba Avstrije: Dunaj — 19.00 Avstrija v sliki — 19.25 Kristjan v času — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Šport — 20.15 Sreča in ono — 22.25 Poročila

PONEDELJEK, 18. maja: 9.00 Poročila — 9.05 Am, dam, des — 9.30 Pogled v lonec — 10.00 Šolska TV — 10.30 Dvojno življenje dr. Clitterhousa — 12.00 Pripovedke o ljubezni — 13.00 Poročila — 17.00 Am, dam, des — 17.30 Lesi — 18.00 Fauna iberica — 18.25 ORF danes — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 20.15 Šport ob ponedeljkih — 21.05 Lisice — 21.55 Večerni šport — 22.40 Poročila

TOREK, 19. maja: 9.00 Poročila — 9.05 Am, dam, des — 9.30 Angleščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Vesel konec (pon.) — 11.55 Janez in Lena — 12.10 Zdravnik in ljuba živinica — 13.00 Poročila — 17.00 Am, dam, des — 17.25 Tudi veselje mora biti — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Dekle iz Avignona — 18.25 ORF danes — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Teleobjektiv — 21.00 Videoteka — 22.35 Poročila

SREDA, 20. maja: 9.00 Poročila — 9.05 Tudi veselje mora biti — 9.35 Francoščina — 10.05 Šolska TV — 10.35 Ne obljudi mi ničesar — 12.15 Teleobjektiv — 13.00 Poročila — 17.00 Ukradena ura — 17.30 Viki — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Čudovito življenje — 18.25 ORF danes — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Evropejci — 21.45 UEFA cup, 2. finalna skupina — 23.15 Poročila

ČETRTEK, 21. maja: 9.00 Poročila — 9.05 Am, dam, des — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Šolska TV — 10.30 Evropejci (pon.) — 12.00 Janez in Lena — 12.15 Waltonovi — 13.00 Poročila — 17.00 Am, dam, des — 17.30 Marko — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Prosim za mizo — 18.25 ORF danes — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Sončni konji — 21.05 Vaš nastop prosim — 21.50 Večerni šport — 22.40 Poročila

2

PETEK, 15. maja: 17.25 ORF danes — 17.30 Šolska TV — 18.00 Socialna osiguranost — 18.30 Vi želite, mi za-

igramo — 19.00 Družina Feuerstein — 19.25 Kdo me hoče? — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Telemet — 21.15 Modna revija — 21.20 Politika ob petkih — 22.20 Dvojno življenje dr. Clitterhousa — 23.45 Poročila

SOBOTA, 16. maja: 15.30 Turnir v plavanju — 17.00 Narodni praznik na Dunaju — 18.00 Dvakrat sedem — 18.25 Nogomet — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Slučaj za ljudskega odveta? — 20.15 Gledališko igranje — 21.50 Vprašanja kristjana — 21.55 Izdajalstvo v Fort Bravu — 23.30 Poročila

NEDELJA, 17. maja: 11.00 200 let patenta tolerance — 14.00 Športno popoldne — 17.00 ORF danes — 17.05 Le trou normand — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 20.15 Ne obljudi mi ničesar — 22.10 Šport — 22.25 Bogovi in ljudje ob Gangesu — 23.10 Chicago 1930 — 23.55 Poročila

PONEDELJEK, 18. maja: 17.55 ORF danes — 18.00 Znanje danes — 18.30 Orientacija — 19.00 Mapped show — 19.25 Kdo me hoče — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zdravnik in ljuba živinica — 21.05 Šiling — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Ogljedalo — 0.00 Poročila

TOREK, 19. maja: 17.55 ORF danes — 18.00 Dialogi s Herodotom — 18.30 Galerija — 19.00 Mapped show — 19.25 Šport — 21.18 Kviz v rdečo-belo-rdečem — 22.05 Deset pred deseto — 22.35 Club 2

SREDA, 20. maja: 17.55 ORF danes — 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Na poti po Avstriji — 19.00 Mapped show — 19.25 Kdo me hoče — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kultura ob sredah — 21.05 Šok moderne — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Sedem mrtvih po naročilu — 0.05 Poročila

ČETRTEK, 21. maja: 17.55 ORF danes — 18.00 Brez nagobčnika — 19.00 Mapped show — 19.25 Kdo me hoče — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dali, dali — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Club 2

1

LJUBLJANA

PETEK, 15. maja: 8.45 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 14.55 TV v šoli — 17.15 Poročila — 17.20 Družina Smola — 17.45 Čez tri gore — 18.15 Obzornik — 18.25 Memorialna arhitektura — 18.55 Ne prezrite — 19.10 Risanka — 19.24 TV nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 TVD — 19.55 Vreme — 19.57 Propagandna oddaja — 20.00 Ustvarjanje Titove Jugoslavije — 20.55 Propagandna oddaja — 21.00 Buddenbrookovi — 22.00 V znamenju — 22.15 Dolgega dne potovanje v noč.

SOBOTA, 16. maja: 8.00 Poročila — 8.05 Minigodci v glasbeni deželi — 8.15 Kapitan Kuk — 8.25 40 Zelenih

RADIO CELOVEC

SLOVENSKE ODDAJE

Petek, 15. maja:

14.10—15.00 Koroški obzornik — Dr. A. Feinig: Domača imena — Veselo naokrog.

Sobota, 16. maja:

09.45—10.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Nedelja, 17. maja:

07.05—07.35 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

Ponedeljek, 18. maja:

14.10—15.00 Koroški obzornik —

slonov — 8.45 Tehnica za natančno tehtanje — 9.15 Palčki nimajo pojma — 9.45 Jezik v javni rabi — 9.55 Dokumentarna oddaja — 10.55 Bolnišnica na koncu mesta — 11.15 Poročila — 15.50 Poročila — 15.55 Nogomet: Sloboda: Velež — 17.45 Lažnivi kljukec — 18.50 Naš kraj — 19.05 Zlata ptica — 19.10 Risanka — 19.24 TV nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 TVD — 19.55 Vreme — 19.57 Propagandna oddaja — 20.00 Sobotna TV križanka — 21.40 Propagandna oddaja — 21.45 Ura streljanja — 23.25 Poročila — 22.30 TV kažipot.

NEDELJA, 17. maja 1981: 9.15 Poročila — 9.20 Živ-Žav — 10.10 Tale — 11.10 TV kažipot — 11.30 Narodna glasba — 12.00 Ljudje in zemlja — 13.00 Jugoslavija, dober dan — 13.35 Poročila — 16.10 Poročila — 16.15 Vaterpolo: Triglav: KPK — 17.20 Športna poročila — 17.30 Padatik — 19.10 Risanka — 19.22 TV nocoj — 19.24 Zrno do zrna — 19.30 TVD — 19.55 Vreme — 19.57 Propagandna oddaja — 20.00 Ko pomlad zamuja — 20.55 Propagandna oddaja — 21.00 Zanima me — 21.30 V znamenju — 21.50 Športni pregled.

PONEDELJEK, 18. maja: 8.45 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 14.55 TV v šoli — 16.10 Kmetijska oddaja TV Novi Sad — 17.10 Poročila — 17.15 Vrtec na obisku — 17.35 Mabel za volanom — 18.00 Pred izbiro poklica — 18.35 Obzornik — 18.45 Mladinska oddaja — 19.15 Risanka — 19.24 TV nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 TVD — 19.55 Vreme — 19.57 Propagandna oddaja — 20.00 Kir Janja — 21.10 Kulturne diagonale — 21.50 V znamenju.

TOREK, 19. maja: 9.00 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 16.15 Šolska TV — 17.15 Poročila — 17.20 Kapitan Kuk — 17.30 Ptuj 80 — 18.00 Pisani svet — 18.30 Obzornik — 18.40 Obramba in samozaščita — 19.10 Risanka — 19.24 TV nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 TVD — 19.55 Vreme — 19.57 Propagandna oddaja — 20.00 Skupno — 21.00 Propagandna oddaja — 21.05 Vzpon Rougovnih — 22.00 V znamenju — 22.15 Iz koncertnih dvoran — Don Kihot.

SREDA, 20. maja: 9.20 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 17.40 Poročila — 17.45 Z besedo in sliko — 18.00 Velike razstave — 18.25 Obzornik — 18.40 Republiška revija „Zagorje 80“ — 19.10 Risanka — 19.24 TV nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 TVD — 19.55 Vreme — 19.57 Propagandna oddaja

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslov: »Naš tednik«, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 72 5 65. Naš zastopnik za Jugoslavijo ADIT-DZS, Gradišče 10, 61.000 Ljubljana, tel. 22207. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 180.— šil., za Jugoslavijo 200.— din, za ostala inozemstva 300.— šil. (po zračni pošti 550.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Borut Sommeregger. — Tisk: Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu. Vsi Viktringer Ring 26.

Napoved sporeda — Akademija Slovenske gimnazije — 1. del.

Torek, 19. maja:

09.30—10.00 Pesem nas družijo — posnetki 1. Družinskega petja na Radišah 26. 4.

14.10—15.00 Koroški obzornik — Werner Berg (reportaža). Pomladno veselje ...

Sreda, 20. maja:

14.10—15.00 Koroški obzornik — Naše pesmi. — Koroški kulturni pregled.

Četrtek, 21. maja:

14.10—15.00 Koroški obzornik — Poskočno z ansambлом „Trim“.

— 20.00 Kako postati Švicar — 21.45 Majhne skrivnosti velikih kuharskih mojstrov — 21.50 Miniature — 22.05 V znamenju.

ČETRTEK, 21. maja: 9.00 TV v šoli — 10.00 TV v šoli — 16.20 Šolska TV — 17.20 Poročila — 17.25 Tehnica za natančno tehtanje — 17.55 Mozaik kratkega filma — 18.20 Obzornik — 18.30 Mladi za mlade — 19.10 Risanka — 19.22 TV nocoj — 19.24 Zrno do zrna — 19.30 TVD — 19.55 Vreme — 19.57 Propagandna oddaja — 20.00 Mednarodna obzorja — 21.30 625 — 22.10 V znamenju.

2

PETEK, 15. maja: 17.10 TVD v madžarščini — 17.30 TVD — 17.45 Mali svet — 18.15 Mladinski ekran — 18.45 Mini show — 19.30 TVD — 20.00 Narodna glasba — 20.30 Zagrebška panorama — 20.55 Teveteka — 21.40 Kultura srca.

SOBOTA, 16. maja: 17.45 Vaterpolo: Partizan: Jadran — 18.45 Narodna glasba — 19.15 Zabavno glasbena oddaja — 19.30 TVD — 20.00 Molierov portret — 20.45 Poročila — 20.55 Človek in zakon — 21.25 Športna sobota — 21.45 Glasbeni bienale — Zagreb.

NEDELJA, 17. maja: 15.50 Nedeljsko popoldne — 17.25 Otožni vitez — 19.00 Risanka — 19.30 TVD — 20.00 Jazz na ekranu — 21.00 Včera, danes, jutri — 21.25 Odrske luči.

PONEDELJEK, 18. maja: 17.10 TVD v madžarščini — 17.30 TVD — 17.45 Gledališče strička Brane — 18.00 Enci, menci — 18.15 Izobraževalna oddaja — 18.45 Glasbena medigra — 18.50 Športna oddaja — 19.30 TVD — 20.00 Znanost in mi — 20.50 Zagrebška panorama — 21.15 Obljubljena dežela — 22.50 Iz sporeda TV

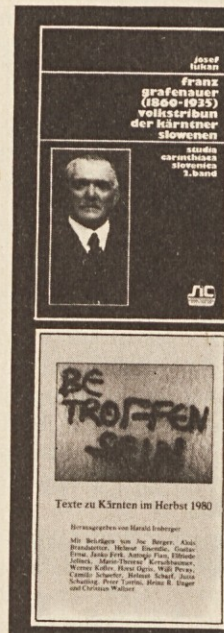
TOREK, 19. maja: 17.10 TVD v madžarščini — 17.30 TVD — 17.45 Pionirski TV studio — 18.15 Življenje knjige — 18.45 Zeleni kabaret — 19.30 TVD — 20.00 Zabavajo vas Ela Fitzgerald in Bostonski simfoniki — 21.00 Človek in čas — 21.40 Zagrebška panorama — 22.05 Iz arhiva šolske TV.

SREDA, 20. maja: 17.10 TVD v madžarščini — 17.30 TVD — 17.45 Kaj je novega pod streho — 18.15 Splošna ljudska obramba — 18.45 Zabavna medigra — 19.30 TVD — 20.00 Joakim — 21.35 Zagrebška panorama — 21.55 Tale.

ČETRTEK, 21. maja: 17.10 TVD v madžarščini — 17.30 TVD — 17.45 Družba Zore rdečelaske — 18.15 Znanost — 18.45 Ugrabitev — 19.30 TVD — 20.00 Teleskopija — 21.00 Po izbiri: Hirošima, ljubezen moja — 23.00 24 ur.

slovenski informacijski center
slowenisches informationscenter
slovene information center

A-9020 Klagenfurt/Celovec, Viktringer Ring 26

*****
Predmet:
*****

Slovenci na
Koroškem
Informacije
in glasba!

1. LUKAN; Franc Grafenauer „Volkstribun der Kärntner Slowenen“	S 190.—
2. IRNBERGER; Sieg in deutscher Nacht	S 35.—
3. FLASCHBERGER/REITERER; Der tägliche Abwehrkampf	S 128.—
4. FISCHER; Das Slowenische in Kärnten	S 220.—
5. SINGER; Kultur- und Kirchengeschichte	
a) Dekanat Rosegg	S 180.—
b) Dekanat Ferlach	S 180.—
c) Dekanat Eberndorf	S 180.—
6. Ethnic Minorities in Austria	S 40.—
7. Betroffensein (Anthologie)	S 60.—
8. Jezikovni tečaj „Povejmo slovensko“	S 350.—
9. karte „Zweisprachig ist besser“	S 20.—
10. majice „Zweisprachig ist besser“	S 70.—
11. torbica „Zweisprachig ist besser“	S 35.—
12. MERKAC FRANCE; Odenki razbolele resničnosti	S 50.—
13. VALENTIN POLANSEK;	
a) Činček in čopka	S 30.—
b) Kriz s križi	S 95.—
14. MILKA HARTMAN; Pesmi z libuškega puela	S 40.—
15. MARJAN ZADNIKAR; Med umetnostnimi spomeniki na slovenskem Koroškem	S 50.—
16. Setev in žetev (90 let organizirane kulturne dejavnosti koroških Slovencev)	S 150.—
17. Dunaj in njegovi Slovenci	S 50.—
Domače petje in glasba na kasetah:	
18. „KOROŠKA PESEM“ (moški zbor iz Sveč)	S 100.—
19. „TAMBURAŠI IZ HODIŠ“	S 100.—
20. „MOJ DRAGI DOM“ (otroški zbor iz Sentjakoba)	S 100.—
21. „DANICA“ — poje	S 100.—

Prosimo, izrežite, odpošljite na naš naslov ali pa naročite poseben propekt.

Ime: .....
Naslov: .....
dan ..... podpis: .....
Naročam (navedba številki zadostuje) .....

Kardinal König na obisku v Ljubljani

Na povabilo ljubljanskega nadškofa in slovenskega metropolitana je obiskal prejšnji teden dunajski kardinal Franz König Slovenijo. S cerkvenimi predstavniki iz Ljubljane se je pogovarjal o verskih zadevah; v spremstvu nadškofa Šuštarja je obiskal razna verska središča, tako npr. Marijino božjo pot Brezje, kolegij v Novem mestu (njegov nekdanji prior Jurij Slatkonja je bil pozneje nadškof na Dunaju), kartuzijo v Pleterjah in cistercijanski samostan v Stični. V ljubljanski stolnici je obhajal skupno z nadškofom Šuštarjem in pomožnim škofom Stankom Leničem večerno mašo in s prisrčnimi besedami pozdravil občestvo vernikov v SR Sloveniji.

Izredne važnosti so bili kardinalovi pogovori s političnimi

predstavniki. Tako se je König srečal s predsednikom predsedstva SFR Jugoslavije Sergejem Krajgerjem, ki je dopotoval iz Beograda, s predsednikom Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije Mitjo Ribičičem in predstavniki Izvršnega sveta SR Slovenije; podpredsednik IS SRS Dušan Šinigoj je hkrati predsednik komisije za verska vprašanja.

Ob koncu svojega obiska je predlagal kardinal König, da bi v Ljubljani priredili mednarodni simpozij o temi „Vera in znanost“. Predstavniki slovenske Cerkve so ta predlog z veseljem sprejeli in dodali, da bi tak simpozij moral biti odprt za zastopnike vseh veroizpovedi in svetovnih nazorov ter vseh znanstvenih panog.

Odbor šolske skupnosti na Zvezni gimnaziji za Slovence v Celovcu priredi v nedeljo, dne 17. maja 1981, ob 14.30 uri v veliki dvorani Delavske zbornice v Celovcu

ŠOLSKO AKADEMIJO

Akademija bo oblikovala geslo

„KULTURNA VZAJEMNOST — NAŠA SILA“

Na sporedu so pevske in instrumentalne točke, plesi ter nastopi kulturnih skupin iz Šentvida v Podjuni in Šmihela nad Pliberkom.

Za Odbor šolske skupnosti na Zvezni gimnaziji za Slovence, ravnatelj dr. Reginald Vospernik

Ponovitev šolske akademije bo v nedeljo, 24. maja 1981, ob 14.30 uri v Kulturnem domu v Šentprimozju.

Prireditelj: SPD „Danica“ v Šentvidu v Podjuni

Gost v Našem tedniku

„Z rastjo gimnazije se je razmahnila tudi naša športna dejavnost“

Odkar obstaja Slovenska gimnazija, je prof. Milan Kupper učitelj telovadbe in zemljepisa na naši srednji šoli. Od vsega začetka pa je on sodeloval pri oblikovanju letnih šolskih akademij in pripravljaj telovadne točke programa, ki so obiskovalcem akademije ostale v nepozabnem spominu. Zaslužnemu pedagogu je državni predsednik podelil leta 1979 za delo v službi mladine in avstrijskega šolstva naslov višjega študijskega svetnika.

V Letnih poročilih Slovenske gimnazije je prof. Milan Kupper pisal članke o namenu telesne vzgoje in o slovenskem športu na Koroškem.

NT: Akademija je pred nami in zopet boste vi pripravili telovadno točko programa. Kakšna bo?

Prof. Kupper: To je nastop dekliške skupine ritmični (jazz) gimnastike. Pripravili smo jo v okviru vaj interesne skupnosti „jazz gimnastika“. Sodelujejo samo dekleta. Nastop jih 10. Nastop na akademiji je za dekleta višek te dejavnosti.

NT: Pri kolikih akademijah pa ste že sodelovali s telovadno skupino?

Kupper: Tega nisem registriral, pač pa pripravljaj poleg mojih kolegov take nastope odkar prireja gimnazija akademijo.

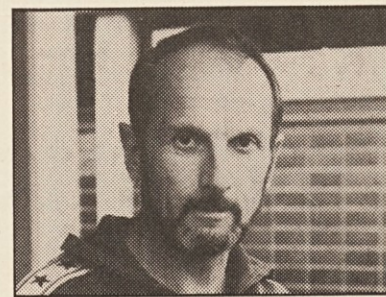
NT: Vi ste profesor telovadbe. Kakšno mesto naj ima telovadba v vzgojnem načrtu šole?

Kupper: Ima določeno funkcijo. V prvi vrsti zdravstveno; mlademu človeku ni primerno dolgo trajno sedenje, h temu ga primora študij. Zaradi tega sedenja pride do določenih telesnih hib, predvsem pri gibalnem aparatu. Naj omenim, da so šolski zdravniki pri rutinskih preiskavah ugotovili nad 30% prizadetih, kar je ogromno. Idealna bi bila dnevna telovadna ura, ker ima telovadba funkcijo protituteži tem hibam. Telovadba daje

impulze za zdrav razvoj organizma.

Na splošno pa vidim pomen telovadbe v dviganju narodnega zdravja. Kdor se v mladih letih navadi športnega udejstvovanja, si utegne ohraniti to navado tudi v poznejših letih, kar bo koristilo zdravju in zmogljivosti. To tem bolj v današnjem času avtomatizacije in televizije.

NT: Ima šport še druge prednosti?

Kupper: Športno udejstvovanje je dobro tudi za oblikovanje značaja, ker krepi voljo, šola k upoštevanju partnerja, vzbuja z medsebojnimi kontakti razumevanje za probleme drugih in šola vztrajnost. Če pa hočeš doseči vrhunske dosežke, se moraš odreči marsikateri udobnosti in užitku.

NT: Vi poučujete telovadbo in

zemljepis na Slovenski gimnaziji. Ali poleg tega sodelujete v organizacijah koroških Slovencev?

Kupper: Da, sem odbornik nadzornega odbora Zveze slovenskih organizacij, Slovenske športne zveze in odbornik Upravnega odbora Slovenskega šolskega društva.

NT: V svoji dolgoletni športni dejavnosti ste doživeli in zasledovali razvoj športnega udejstvovanja med koroškimi Slovenci v povojnem času do danes. Ali je po Vašem mnenju na tem področju prišlo do razširitve in poživitve ali pa do omejitve in stagnacije?

Kupper: Do živahne športne dejavnosti je prišlo neposredno po končani vojni v okviru tedanje Slovenske fizikturne zveze, ki je prirejala štafete in športne dneve, skakalne prireditve v Zahomcu, smučarske tečaje za vso slovensko Koroško in v krajevnem merilu.

Z rastjo Slovenske gimnazije se je razmahnila tudi športna dejavnost slovenske koroške mladine v številnih kulturnih in športnih društvih. Športna društva so nastala deloma samostojno deloma pa na pobudo Slovenske fizikturne zveze, danes pod imenom Slovenska športna zveza, pod vodstvom predsednika Danila Prušnika. Dejavnost se izraža v številnih vidnih in uspešnih športnih prireditvah kot so: skakalne prireditve Zahomčanov in Obirčanov, novoletni namiznoteniški turnir Selanov, smučarske in sankarske tekme v okolici Kaple in v Podjuni, redni smučarski tečaji Slovenske športne zveze, zimski pohod na Arihovo peč ter teki za Rožanski pokal in nenavsezadnje tedenske tekme obeh slovenskih nogometnih društev SAK, ki se je povzpela v podlgo ter nadebudnih Selanov.

NT: Hvala za intervju!

ŠPORT

Nesrečen dan za slovenski moštvi

SAK — Sinča vas 0:2

Minulo nedeljo, na materinski dan, je Slovenski atletski klub imel v gosteh enajsterico iz Sinče vasi. Po dolgem premoru je bilo na razpolago spet nogometno igrišče ob Koschatovi cesti. Kot smo poročali, je SAK

bil v tekmi proti KAC-ju izredno dobro razpoložen in zmagal 3:0. KAC se je nahajal in se še nahaja na koncu lestvice.

Nedeljski nasprotnik SAK-a pa je bila enajsterica iz Sinče vasi, ki se bori prav tako proti izpadu. Tudi tokrat je izgledalo, da bo Slovenski atletski klub igro odločil zase. V prvem polčasu so imeli slovenski nogometarji terensko premoč in zadosti priložnosti, da bi premagali nasprotnega vratarja. Izredna smola ter odkrito rečeno nezmožnost napadalcev, pa je to nedeljo bila za SAK odločilna. Gosti iz Sinče vasi v celi tekmi niso imeli skorajda nobene izigrane možnosti za zadetek. SAK je hotel tekmo na vsak način zmagati, ravno to pa je verjetno bilo napačno. Ne to, da so igralci hoteli zmagati, marveč, da so igrali taktično napačno. „Sredine“ v drugi polovici skorajda ni bilo več videti, napadalci so čakali na žoge... Logično je iz tega sledilo, da so nasprotniki pritiskali, SAK-ova obramba pa se je začela majati, k temu pa je prišla še nervoza. Oba gola za Sinčo vas, ki je tekmo zmagala 2:0, sta padla po nesrečnih obrambnih napa- kah. Proti koncu tekme pa je

sodnik izključil še Polanška, ba- je zaradi kritiziranja.

Postava: Ahlin, Perč, Kreutz, Lampichler, Woschitz, Babšek, Luschnig, Zablatnik, Polanšek, Hobel, Drnovšek (Fera).

Sploh se nam vsiljuje vprašanje, zakaj letos Slovenski atletski klub igra tako neuravnoteženo. Ali je temu krivo dejstvo, da letos SAK res ni imel najboljših pogojev za priprave, je to krivda nogometarjev samih, je temu kriv odbor in nena- zadnje tudi trener? Vse to so vprašanja, s katerimi se bodo morali dotični in odgovorni kluba resno baviti.

Pristranski sodnik Fischer je neutemeljeno izključil J. Polanška.

Kriva Vrba — Sele 1:0

Polni upanja so prišli zadnjo soboto Selani v Krivo Vrbo, da bi tamkajšnjo tekmo zmagali in si hkrati izboljšali položaj na lestvici. Zelo previdno, morda preveč previdno so se lotili Selani te tekme: samo z dvema napadalcema. Potek tekme je kazal, da bi morali Selani visoko zmagati, kajti eni ugodni možnosti za zadetek je sledila druga. Toda vse lepe akcije so obvisle v nasprotnikovi obrambi, pri golmanu, ali pa se je žoga odbila od prečke. Kljub temu se ni bilo v moštvo samem nobenega razočaranja ali resignacije. Po navodilu trenerja Alfonza Horvatiča, so Selani drugi polčas začeli z isto postavo. Potem pa je sledil odločilni udarec: enajstmetrovka za nasprotnika. Nasprotni napadalec se je zaletel ob Selana Nantijsa Dovjaka, sodnik je to smatral kot prekršek in odločil enajstmetrovko. Vratar Užnik žoge ni mogel ubraniti in tako je padel odločilni zadetek. Sledili so še napadi Selanov, toda obramba nasprotnika, predvsem pa njihov vratar, so imeli srečo tokrat na svoji strani. Zdelo se je, kot bi bil gol zazidan. Tudi dva nova napadalca, Flori Jug in Norbert Hribernik nista mogla spremeniti rezultata. Ostalo je pri nesrečnem rezultatu 1:0. S tem porazom so Selani zamudili tudi zadnjo možnost za vstop v višji razred.

2. razred E

1. Bilčovs	17	10	5	2	44	20	25
2. Podkarnos	18	10	5	3	36	14	25
3. Donau	17	10	4	3	31	12	24
4. Galicija	18	8	7	3	39	25	23
5. Sele	17	9	2	6	35	18	20
6. Trdnja v.	17	9	1	7	41	30	19
7. Pokrče	18	7	5	6	43	40	19
8. Kriva Vr.	18	7	2	9	19	28	16
9. Hodiše	18	4	6	8	24	36	14
10. HSV	17	6	2	9	24	40	14
11. Ulrichsb.	18	6	3	10	23	33	13
12. Bistrica	18	3	6	7	24	30	12
13. Škofji dv.	17	0	2	15	16	70	2

Igre Sele: na domačem igrišču

v nedeljo, 17. 5. ob 14.30 Sele pod 23 — Galicija pod 23

18.00 Sele I — Galicija I, 16.15 tekma starejših letnikov Sele — Šentjanž

Igre SAK: na igrišču v Možberku

V nedeljo, 17. 5., ob 15.45 Možberk pod 23 — SAK pod 23 in ob 17.30 Možberk I — SAK I ob 9.30 SAK mlad. — Borovlje mlad. na Koschatovem igrišču

V soboto, 16. 5., ob 15.00 v Hodišah Hodiše šol. — SAK šolarji